

sensus est. a Euangelij in se dicta disponere. i. fm ea mores informare suos. b In se. i. in vita sua legis simpliciter intellecte. c Et disciplinam in se legis agnoscere. i. obseruare. d Et diuinam in carne dñi intelligere naturam. i. intelligere et credere duas naturas in christo. e Que in nos: studium eius fuit hec omnia scire: que et in nos etc. In eum: vt plus faciamus opa bona q̄ doceam. f Adolumus: id est velle debemus agnoscere ab alijs per nos: vt qui audit dicat veni. g Habetes mercedem si alijs predicauerim libenter. i. Cor. ix. c. Si autem volens hoc ago mercedem habeo. Hec merces e aureola: que pdicatori debetur. h Exhortationis. i. ministrum et laboris que exercem exhortando:

euangelij in se dicta disponere: et disciplinam in se legis agnoscere: et diuinam in carne dñi intelligere naturas. Que in nos primū oportet requiri: dehinc inquisita volumus agnoscere habentes mercedem exhortationis: quoniam q̄ plantat et qui rigat vnum sunt: q̄ autē incrementū prestat deo.

Explicit prologus.

Incipit euangelium fm Marcum. Capitulum I. Nitiū euan

gelij esse noua adinuentione. Et ap̄ gentiles ne purer̄ veritate stamentū reprobata esse. s Ecce mitto angelū. i. Cor. xij. b. Dulter velet caput suū ap̄ angelos. Malach. ij. b. Angelus eni dñi ē. t Qui pp̄abit viā. Esa. xxx. e. Hec ē viā. v Vox clamāt i deserto. i. vox exortatōis a somno infidelitatis arguentis de malicia manifesta/inuitatis ad verbū audiēdū. Vox trāsit sicut iohānes: verbū manet sicut christus. Hec vox q̄si naturalit̄ christū significauit: cū exultauit in vtero obuiā ei. Itē generalit̄: Parate viā dñi. Itē speciatit̄: Ecce agn̄ dei. Itē discrete. Hic ē q̄ baptizat: dīgitō suo ipsū ostēdēs. Aug. Vox. Itē duo s̄ba mediū aīę incorpale et oris corpale: sic iohānes venit in natiuitate christi diuinā humanā. Vox sicut legit̄ in lib. Aug. de p̄stitutiōib⁹ ecclēsię: et non elucet an sub persona sua dicat hęc euangelista an sub p̄sona iohānis baptiste. Sed fm Hiero. s̄ba s̄t ipsius euāgeliste. Moralit̄. v Vox pdicatorū vocās ad p̄niam viā et doctrinā. x Clamāt i deserto. i. pctōib⁹ p̄ ipsam vocē: qui longe sūt et surdī sūt: et ideo clamore idigēt. y Parate in vobis. z Qui dñi. i. vitā p̄ugatorū/vitā tam p̄ginū/vitā rectorū pctā remouēdo. Hiero. l. d. Tollite d̄ viā etc. Proverb. iij. c. Via impiorū etc. Uā dñi. Hiero. Hęc referunt ad stat⁹ ecclēsię: viā ad statū p̄nīę: semitā ad statū iusticię q̄ est in p̄silijs: terti⁹ erit glorię. a Rectas facite semitas ei⁹. i. vitā religiosorū q̄ debet eē breuis/recta/secura. Proverb. iij. c. Uic ei⁹ vīę pulchre etc. Ps. Uias tuas etc. b In deserto. Desertū d̄ iudęa. Matth. xxiij. d. Relinquet vobis dom⁹ viā deserta. Osee. iij. b. Dies multos etc. Celū. Luc. xv. a. Reliq̄t nonagitanouem in deserto. Paradisus fressis a q̄ p̄ni parētes expulsi sūt. Tor⁹ mūd⁹. Cant. viij. b. Que ē ista etc. y Parate. Parat viā ab hoīe firmis credēdo: v̄ ad h̄ se p̄pado pctā abijciēdo: s̄bb̄ dei libet̄ audīēdo. a Rectas facite etc. Rectas fac semitas/bñ v̄ uēdo: recta opa faciēdo: nō p̄ terrenis seruēdo: mores i melius cōmutādo: p̄silia sequēdo. c Baptizās et pdicās baptismū p̄nīę: q̄ p̄nitētia ē i reliquēdo pctā: v̄ i baptizādo dās baptismū p̄nīę. i. baptismū suū q̄ p̄nitentib⁹ solis dabat et iō baptismū p̄nīę d̄. Uel d̄ Baptismū p̄nīę. i. christi: q̄ d̄ p̄nīę. Uel ad lram: qz solis p̄nitentib⁹ adult⁹ prodest hic. Uel p̄niam pdicat per quam est reditus ab errore et post v̄tiorū pudorē definēdi p̄fessio. e In iordanis flumine. Iordanis cōponit̄ ex ior/q̄ interpretat̄ riu⁹: et dan q̄ interpretat̄ iudiciū: qz in cōfessione debet esse riu⁹ lachrymarū et iudicium sacerdotis. f Et erat iohannes. Hic datur forma pdicatorib⁹ ne p̄ciosis se induant. Judic. viij. f.

Explicit expositio prologi sancti Hieronymi.

Reuerendissimi in christo patris et dñi: dñi Hugonis etc. Cardinalis Hostilla super euangelium fm Marcum incipit. Expositio Capituli I

Nitiū euāgelij etc. Diuidit̄ h̄ capitulū in duas ptes. Prima ps agit de p̄curso: e christi. Secūda de christo. In p̄ma pte cōmendat̄ iohānes p̄ p̄betiā de eo p̄nūcia tam. Scdo p opa: ibi: Fuit iohānes etc. Tertio p viciū et vestitū: ibi: Et erat iohannes. Quarto p humilitatē suę p̄fessionis: ibi: Venit fortior. Marcus in h̄ libro vt opi suo ḡram p̄beret et auctoritātē p̄mittit̄ testimonia p̄pharū: et illa doctrina euāgelica nō est vana. n Nitiū euāgelij. i. p̄secratio vel confirmatio. Exo. xxix. b. Postq̄z initiauerit etc. o Euāgelij. Euāgelij bona annūciatio dicit̄: qd̄ p̄prie ad regnū dei et remissio

ne pctōy p̄tinet. Uñ. Penitentini et credite euāgelio: et appro. j. co. b. p̄nūciat̄ regnū celoz. n Nitiū: Hoc ē: ibi est: Fuit iohānes. p Iesu. Glo. Hiero. Iesus hebraice: soter gręce: saluator latine. q Christi. Glo. Hiero. Christ⁹ gręce: messias hebraice: et vnct⁹ latine. i. rex et sacerdos d̄ de genere dauid regis et leuitico.

gelij iesu christi filij dei sic scriptū est i esaia p̄pha. Ecce mitto angelū meū ante faciē tuā: qui pp̄parabit viā tuā ante te. Vox clamātis in deserto: Parate viā dñi: rectas facite semitas eius. Fuit iohannes in deserto baptizans et predicans baptismū penitentie in remissionē peccatorum. Et egrediebatur ad illū omnis iudęę regio: et hierosolymite vnuerſi: et baptizabant ab illo in iordanis flumine: confitentes peccata sua. Et erat iohannes vestitus pilis came-

Malach. 3. a. Matth. 11. b. Luc. 7. d. Esa. 4. a. Matth. 3. a. Job. 1. c. Matth. 3. b. Luc. 3. a. Job. 3. c. Al. Iordane Matth. 3. a.

Cor. 3. b.

A

Ps. 24.

o G Fecit ex co. s. auro

Euangelij scdm Marcum

Sec ex eo. I. auro gedon ephor / r posuit illud in cluſtate ſua ephra zc. Bedeon / circũtes in vtero: h e pdicator / q̄ debet vt trem. i. debiles r infirmos circũire. Ephor / ſuperindumẽtum. Ephra / videns. Exceſſus enĩ p̄elator̄ quaſi i p̄atulo ſũr: Et factũ eſt ei hoc in ruinam. Eſa. xx. e. Tade inquit dñs ad p̄betam: ſolue ſac-

Matth. 3. c. Luc. 3. c.

Joh. 1. d.

In quo paret q̄ eſai as ſacco indur̄ erat qui tñ nobiliſſimus erat. Et. iij. Reg. .j. b. dicit d̄ helia: Vir piloſus r accinctus çona pellicea. Et ait rex: Helias theſbi tes e. Helias robuſtus dñator: theſbi tes / cõuertens. Quĩ enĩ quis p̄elatorũ ſuũ rã aſperã videt ducere vſtã conuertit. Zach. xij. b. In die ſi la confundet zc. Qui enĩ paupertatẽ p̄dicat / mentis niſi vt pauper induatur. Et. iij. Reg. .vj. Si ex iſrael circũiens zc. H. Pilos cameli deponis vt veſtias iohannẽ: debueras magis deponere gibbum. Et dicit hoc contra diuites qui pau peres veſtiunt r peccata non dimittũt. a Et çona pellicea. Humile qdẽ e indicũ aſteritatis / non luxuriẽ. iij. Reg. .j. b. Vir piloſus çona pellicea accinctus. Hiero. Ad lu xuriã mortificandã. Hilari. Ad conẽ p̄cinationẽ monet: vt ad omne miniſteriũ voluntatis ch̄iſti ſim̄ accincti. b Cir ca lumbos eius. Luc. xij. e. Sint lumbi veſtri p̄cincti zc. c Et locuſtas r mel ſilueſtre edebat. Locuſtẽ ſer ras habent inter crura quib̄ herbas ſecant: vnde ferratẽ dicitur: r capite amputato eſibiles ſiunt: et cum rege careant be ne ſe regũt. Quẽ locuſtẽ in lege nõ erant phibite: Leuit. xi. Dic datur p̄dicatorib̄ in cibus forma. Hiero. Nõ refert ſer uo dei de q̄ p̄cicioſis cibus ſtercora conficiant. Idem. Non decet buccis rubentib̄ ieiunia p̄dicare. P̄. Panem tanq̄ ci nerẽ manducabã: id eſt nigrum ſicut cinerẽ. Eccl. iij. c. Li bus tuus erit zc. Ubi tria notat: Utilitatẽ cibi de faba: modi citatem in pondere: et caritatẽ de tempore ad tempus come de illud. ſ. ſemel in die. Similiter de potu innuit ibidem. Dani el. x. a. Panem deſiderabilẽ zc. Eſa. xxx. e. Dabit tibi dñs panem zc. Contra. Luc. x. b. Comedẽtes r bibentes q̄ apud illos ſunt. P̄terea: omnis ch̄iſti actio noſtra eſt inſtructio: Ipſe autem bona comedebat. Matth. xj. c. Venit filī ho minis mäducãs r bibẽs zc. Rñſio. Iohãnes peccatores iu tabit ad penitẽtiã: r ideo ſigna penitẽtiẽ offendebar: Ch̄iſt̄ ſo et illi quos mittebat p̄ncipalit̄ inuitabant ad fidem: vnde ne terrerent homines ex vitẽ aſperitate omnia mäducabant. P̄dicatio ergo iohannis lamẽratio erat: ch̄iſti ſo cantus. Hilari. Locuſtẽ fugaces et in eſum electẽ / ſignificãt nos qui prius quaſi quibusdam corporũ ſalibus efferabamur / volun tate vagi / operib̄ inutilis / ab eſu queruli / ſedũs pegrini: nunc autem ſumus ſanctorũ alimonã r ſocietas p̄betarũ electi ſi mul iſrael cum melle ſilueſtri: quia dulciſſimũ cibum p̄bitu ri ſumus / non ex aduẽtiã legis: ſed ex verbis velut ex trun cis ſilueſtrium arborum gentilitatis. Et erat iohannes. Verſus Verſus. Baptiſtẽ domus humilis / ſunt eſca locuſtẽ. Pel lis çona pili ſunt toga / potus aqua. Per hęc quattuor cir ca iohannẽ diſtincta: id eſt pilos cameli / çonam pelliceã / lo cuſtas / r mel ſilueſtre: ſignificãt quattuor genera hominũ ad fidei gratiam venientũ. ſ. diuites / pauperes / ſapientes / r idio te. Propter iſtorũ quattuor conuerſionẽ / dicitur quater re uertere: Cant. vj. d. Veniet fortior. Luc. xi. c. Cũ fortis armatus cuſtodit atrium ſuũ zc. Per iohannem ſigni ficatur hęc gratia baptiſmi: per ch̄iſtum gratia penitentiẽ q̄ fortior dicitur: qz ſepe pctã dimittit: alia ſemel tñ. e Poſt me. Iohãnes p̄ceſſit naſcendo / baptiſcando / p̄dicando / mo riendo: ſed non reſurgendo. f Qui non ſum dign̄ p cumbens ſoluere corrigiam. Venit ad nos calciata dei

tas / dicit auctoritas: ex qua videtur q̄ deſtas ſn carnata ſit: r ita ſi filius dei incarnatus fuit / videt q̄ inquãtũ eſt homo nõ ſit: quid ergo: nec aliquid: qd̄ eſt p̄tra Alexandrũ. Reſpon ſio: q̄ non eſt omnimoda ſimilitudo calciamenti ad huma nitatem / ſed in hoc: quia ſicut calciamentum vel veſtis nõ mu

Et factum eſt in diebus illis: venit ieſ̄ a naçareth galilee: et baptiſcatus eſt in iordãne a iohanne. Et ſtatim aſcendẽs de aqua / vidit aptos cęlos: r ſpiritum tanq̄ colũbã deſcẽ detem r manentẽ in ipſo. Et vox facta eſt de cęlis: Tu es filius mē dilect̄ / in te cõpla

tar hominem quẽ ve ſtit: ſed ab eo potiũ mutatur ſicut habi tus: ſic humanitas non mutat filium dei ſed potiũ ecõuer ſo. P̄terea ſo cal ciamentum ſit de pel le mortui animalis: per qd̄ ſignificatur mortalis caro quam ch̄iſtus aſſumpſit.

Matth. 3. d. Luc. 3. c.

Calciamento rũ c̄. Glo. Vos fuit apud veteres: vt ſi quis eam quẽ ſibi competeret accepe re vxorem nollet: ille ei calciamenta ſolueret qui ad hanc ſpon ſus iure p̄p̄nditatis veniret. h Baptiſcavi vos aqua. Glo. Mundum iohãnes dicit deũ aut dei filium eſſe aperte: quia rudes erant auditores: ſed paulatim per gloriſicatã hu manitatem / ad fidem deitatis ducit dicens: Ille vero vos baptiſcabit ſpũſcõ. Poſtea ſo cũ capaciõres iã videret / dei filiũ aperte p̄dicat: dicens: Teſtimoniũ perhibũs: qz hęc e filī dei. Ille vero baptiſcabit vos ſpũſcõ. Multi plex eſt baptiſmus. Lotio exterior. Eccl. xxxij. d. Qui bap tiſcatur a mortuo zc. Ch̄iſti paſſio. j. r. f. Poteris bap tiſcari bap tiſmo quo ego bap tiſcor: Item exterior figuratiua ablutio. Joh. i. d. Ego bap tiſco i aqua. Matth. xli. d. Bap tiſcantes eos in noĩe p̄ris zc. Itẽ interior: ſanctificatio. Joh. i. d. Hic eſt qui bap tiſcat zc. Itẽ augmentum gratiẽ. Act. i. a. Vos autẽ bap tiſcabitur ſpũſcõ. Eſt r alia littera: Vos autẽ genuit ſpũſcõ. Item perfecta purgatio. Luc. iij. c. Ipſe bap tiſcabit vos in ſpũſcõ r igni. i. igne purga tori. k Et factum eſt. In hac ſecũda parte agit ſpecta liter de ch̄iſto. Et primo cõmẽdat eum de tribus. ſ. in viſio ne cęli aperti: a ſpũſcõ ſuper ipſum deſcendẽte: a voce pa tris ipſum cõmẽdante. Secũdo ducit in deſertũ q̄ſi diabolu impugnatũ: ibi: Et ſtatim ſpũs. Myſtice. Per h̄ factũ ſignificatũ e q̄ poteret de volubili ſoro ſeculi trãſituri eſſent ad gratiã baptiſmi. Et h̄ cõſiderat etiã Glo. Interliũ. Ado r aliter. a Naçareth. Qui vult bap tiſcari: id eſt de pec catis mũdati veniat de naçareth: id eſt de hore mundi exeat. Hiere. xlvij. b. Date florem moab. Eſa. xxvij. a. Ue flo ri zc. m In iordane. Bamfred. Jordanis interpreta tur deſcenſus: quia deſcendit ch̄iſtus vt nos deſcendamus. Eſa. ij. a. Fluẽt ad eum omnes gẽtes. Idem. Nec ſimulata nec indevota r triſtis humilitas habet gratiã apud deũ. Ip ſe e veritas: nec cõplacere ei poteſt vt verbũ ſuper eo qd̄ nõ placet nobis tanq̄ expreſſum e veritatis. Ipſe enĩ fuit vera colũba. Aliqñ colũba ſumit in malo: qz auis ſtolidã e. Oſec. vij. c. Fact̄ e eph: aim q̄ſi colũba ſeducta zc. Hiere. xxv. g. Facta e terra eoz in deſolationẽ zc. In bono vero ſepī p̄t illas p̄tates. Verſus. B̄rex viſus puli gemitus ſel baſia pugna: Immunis amãs mũdus partus cib̄ vnda. In bap tiſmate tria ſunt viſibilia: ſacerdos / baptiſcandus / aqua. Et tria inuiſibilia eis reſpondentiã: ſpũſcõ. ſ. interior / ablutio: et fides. Glo. Nõ qd̄ neſciebat docetur: ſed nobis quid crede re debeam̄ oſtenditur: ipſum. ſ. quia homo cum alijs ad bap tiſmũ venit. n Tu es filius: non iohannes. o In te complaceuit: id eſt placitum redemptionis humane in te cõ placere decreui. Luc. iij. e. In te complaceuit mihi. P̄. In rauiſ dominus et non penitebit eum. Aug. de concordia euangelistarum. Intelligas euangelistas qui non eandem locutionem retulerint / eandem retuliſſe ſententiã: quẽ di uerſitas locutionum ad hoc etiã vtilis eſt / ne vno modo ob ſcũtum minus intelligatur et aliter q̄ ſe res habet interpretet. Expulit eũ in deſertum

Multiple bap tismus

Myſtice

Verſus

Ps. 109

Expulit eum in desertum. Non sonat in modiviolentia sed in amoris vehementia. **Matth. 4. dicitur:** Duxit eum Lucas. Matth. 4. a. Aggebat in deserto: ad denotandum quod idivisa sunt opera trinitatis. Expellere potestatis est: ducere sapientie: agere benignitatis. **Mozalit** autem desertum claustrum est. Sed dubium est a quo spiritu aliquo ducantur in claustrum. Alij enim a spiritu phytionico: ut quod propter partem intrant. Phytion enim ventriloquus dicitur. **Esa. 44. b. Et erit vox phytionis.** Alij a spiritu baal: qui intrant ut maiores fiant: vel propter inanem gloriam. **Baal enim superior in terpretatur.** Alij a spiritu sancto: qui quosdam impellit: ut qui propter infirmitates et necessitates temporales cogunt intrare. Unde **Bernardus.** Felix necessitas que ad meliora compellit. **Et Matth. 23. a. compelluntur quidam intrare ad nuptias.**

Et Luc. 23. e. dicitur. Et in vicis etc. Alijs ducit quod solo amore intrant ut fruantur dulcibus sponis amplexibus. **Canis. 1. a. In odore unguentorum tuorum currimus.** **Ps. Quis dabit mihi pennas etc.** Alios agit: ut qui de bono in melius proficiunt. Sed multi sicut filij israel propinquo sunt terre promissionis primo anno egressi sunt. **Numeri. 11. a. Quis dabit nobis ad vescendum carnes?** **Vulgus quippe promissum quod ascenderat cum eis estuabat desiderio carnis sedes et fles.** **Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus.** Vita claustralium tota debet esse in penitentia. Sed quidam sunt quadraginta diebus: sed non quadraginta noctibus: qui scilicet diebus morantur in claustris: sed noctibus vagantur ad prauitates suas. Et potest fieri hic quadrimestris diuisio. **Et temptabatur.** Similiter filij israel in deserto multas sustinuerunt tribulationes et temptationes: **Exo. 17. De bellis eorum: Numeri. 21. et. 23. Greg. 9. Illos pulsare negligit: quos quieto iure possidere se sentit.** **Deut. 1. g. Super montes persecuti sunt vos. Quadraginta diebus: contra illos qui dedignant cum turbis et cum malis habitare.** **Deut. 23. b. Non abominaberis idumemum etc.** **Et quod superat est Job in laude dicitur. xxx. d. Frater sui draconum et socius struthionum.** **Ezech. 4. c. die dñs etc.** **Increduli et subuersores sunt tecum etc.** **Sen. 23. Postquam venit iacob etc.** **Postquam autem tradit est. Glo. Memo putet traditum iohannem statim temptatione quadraginta diebus et ieiunium dñi. Inuenit enim in euangelio dñm ante multa docuisse et miracula fecisse. Postquam etc.** **Iesus annorum triginta et tredecim dierum baptizatus est: et post illum annum totum occulte predicauit: ut non predicatio diceret. Anno reuoluto mutauit aquam in vinum: post adhuc per menses tres occulte predicauit et discipulos puocauit. Recursis autem tribus mensibus circa pascha decollatus est iohannes. Post etiam toto anno iesus aperte predicauit: et anno reuoluto in pascha passus est. Tres igitur primi euangeliste gesta secundi anni qui incepit ab incarnatione iohannis: sufficienter persecuti sunt: sed gesta primi anni trium mensium post baptismum omnia pretermiserunt: et vltimi anni quedam mala: ut sermonem ad nicodemum: et illum quem in cerna fecit: qui superfluit. **Iohannes vero acta secundi anni ab eis diligentius perscrutatus: penitus dimisit. Si ergo reperis iesum tribus annis et dimidio predicasse: dic quod tres menses per dimidio anno computentur.** **In galilea.** **Rabanus. Predicauit in finibus gabulon et neptalim: vbi primo captiuitas fuerat ab assyrijs inchoata. Terra gabulon intelligit galilea que est circa mare tyberiadis et stagnum genesareth. Terra vero in qua tribus neptalim vicina tyrijs: terra galilea gentium dicta est: postquam salomon in ea viginti ciuitates dedit regi tyri de sorte tribus neptalim.** **Traditus est iohannes.** Traditus iohanne: id est gratia dei in carcerata in alia regione surgere debent predicatorum: **Non enim egert qui sicut sunt medico: Luc. 4. d. Luc. 5. b. Luc. 9. f. Ubicumque fuerit corpus etc. Mat. 23. c. Corpus mortuum peccatores: aquile predicatorum etc. Et appropinquabit regnum dei: id est apertio iamque principio euangelij cognitio christi habet. Et preteriens. **Barcus et mattheus videtur in electione discipulorum dissentire ab alijs: in tempore in loco in modo.******

Traditus est iohannes. Traditus iohanne: id est gratia dei in carcerata in alia regione surgere debent predicatorum: **Non enim egert qui sicut sunt medico: Luc. 4. d. Luc. 5. b. Luc. 9. f. Ubicumque fuerit corpus etc. Mat. 23. c. Corpus mortuum peccatores: aquile predicatorum etc. Et appropinquabit regnum dei: id est apertio iamque principio euangelij cognitio christi habet. Et preteriens. **Barcus et mattheus videtur in electione discipulorum dissentire ab alijs: in tempore in loco in modo.****

In tempore: quia dicunt vocatos post incarcerationem iohannis. In loco: quia ambulante iesu iuxta mare galilee. Luc. 9. a. quia in magna piscium captura cum sederet iesus in nauicula petri. In modo: quia isti dicunt binos et binos vocatos: lucas vero simul. Sol. Tres sunt vocationes. Prima ad notationem: de qua **Job. 1. f. Secunda ad familiaritatem. Luc. 9. Tertia ad discipulatum: de qua Matth. 10. et hic. Similiter agit hic de vocatione maiorum et primorum. Non enim omnium apostolorum vocatione exprimitur in euangelio: sicut istorum de quibus hic agitur: et aliorum trium discipulorum scilicet philippi et nabanael: **Job. 1. et Matth. 10. a. Mare galilee. Osee. 12. c. Disperdam ephraim etc. Et dicitur: inuitu misericordie. Adhuc retia: Ecclesia per nauem rego: tria clinata mundi sunt mare: scripture: retia: piscis: homo. **Miscatores. Illarius. Ex eorum arte opus eorum futurum proditur: ut quemadmodum pisces e mari: ita homines e seculo in superiorem locum: id est in locum celestis habitaculi protrahendi sunt. **Nominum: non ranarum et prebendarum vel temporalium dignitatum. **Et protinus. Act. 17. a. Factus est repente de celo sonus. Nescit tarda moltimina spiritus gratia. Aug. Obediens etc. Exemplum de marito. **Relictis retibus. In tertia vocatione non solum retia sed etiam oia reliquerunt. **Secuti sunt eum. Illari. In bis docemur christum sequi et ad seculari vite sollicitudinem ac paternam domus consuetudinem non retrahi. Glo. in Matth. Non irrationabiliter ut arguit porphyrius et iulianus. Aug. Apli statim secuti sunt saluatore: sed credunt plura signa vidisse antequam crederent. **Matestas que diuinitatis occulte que est in humana facie relucebat: ex qua aspectu poterat ad se trahere que volebat: sicut vis est in adamante: ut ferrum sibi copulet. **Ingradiuntur. Glo. Illero. Marcus dicta euangelij in semetipso disponens: ordinem historie non secutus mysteriorum ordinem seruat. Unde in sabbatis primam virtutem narrat dicens: **Ingradiuntur etc. **Et statim. Amb. super Lucam. Quia nescit tarda etc. ut in actum ingrediuntur: multa tamen ceruus transiliens. Marcus nihil agit de fermone in monte: sed transit ad miracula: nec seruat ordinem historie: **Primo de arreptio in synagoga sanato loquitur. Secundo de socru petri. Tertio de leproso: cum e contrario factum sit. Sed hec ad nostram instructionem fecit: ut ait Beda: quia hec tria significant partem in consensu et opere et consuetudine: quod est quasi************************

Matth. 4. d. Luc. 5. b.

Luc. 4. e.

Euangelij scdm Marcum

lepra intractabilis. a Potestatem habens. Eccl. viij. a. Sapia hominis lucet in vultu eius etc. Matth. xxiij. a. Dicunt enim et non faciunt. b In synagoga. etc. subdit opus pietatis. Primo posuit marc' opus pietatis in vocatioe discipuloy: postea opus sapietie in pdicatione et doctrina: nuc op' potestis ponit in miraculoz operatione.

Matth. 7. d.

In spiritu immundo detentus. f. d. Quid nobis et tibi iesu na carene. ij. Cor. vij. d. Que puentio chisti ad belial: Eccl. xij. c. Que comunitatio sancto homini ad canem: e. Uenisti. Beda. De septua iesu tormenta demonu st. ij. Pet. ij. a. Si enim de angelis peccatis non peccit etc. f. Berdere nos. Hiero. Magna tormenta est ei a lesione hois cessare: qz tanto graui' dimittit: quanto diutius possedit. g. Scio: id est opinor. h. Obmutescite. Et si aliquid velle dixerint demones: ne eis intendat. Eccl. xv. c. Non est speciosa laus in ore peccatoris. i. Et exi de hoie. Eccl. xij. c. Sicut comunicabit lupus agno: sic peccator iusto. k. Et discerpes etc. De diabol' discerpit i exitu: vehe mēte dolorē diabolo ondit. Signū aut' vt dic' Breg' q' temptatio grauloz in fine. An Apoc. xij. c. Ue terre et maris: qz descendit diabolus ad vos habens iram magna. l. Quid nam est hoc etc. Duo querunt: de facto et doctrina. m. Et processit rumor eius. i. Timoth. iij. b. Episcopu oportet habere bonum testimonium etc. Eccl. xij. c. Curam habere de bono nomine. ij. Cor. ij. d. Christi bonus odor sumus etc. n. Uenerunt in domu simonis. Joh. i. f. dicitur: petrum fuisse de bethsaida: qd qzuis verum sit: poterat habere domu in capharnaum ex parte vxoris sue. o. Recumbat aut' socrus simonis. Raban'. Allegorice: domus petri circumcisio ei' e apostolatu comissa. Socrus est synagoga: que quodammodo mater est ecclesie petro comisse. Hec febricitat: quia iudicij estib' laborat persequens ecclesia. Socrus cuius manu tangit domin' / qn carnalia ei' opera in spiritualem usum conuertit ecclesia erecta ministratur in spiritu. p. Uespere aut' facta. Malach. iij. c. Uisit vobis timentibus sol iusticie etc. Eccl. xv. c. Non est speciosa laus in ore eius. Ps. Peccatori autem dixit deus etc. q. Qui sciebant eum. Phil. i. c. Siue per veritatem siue per occasionem etc. Item Luc. ix. f. Dne vidimus quendam etc. Et ait iesus: Nolite prohibere: qui non est aduersum vos pro vobis e. Et apostolus et domin' loquitur de mercennarijs: qui male viuunt et bene docent: qui non sunt arcendi nec tñ amplectendi. Alij vero male viuunt et male docent vbiqz: nam etiam hi sunt fures cauendi et prohibendi. In quo figurate domin' hęc demonia loqui prohibet. r. Et diluculo

Matth. 8. b. Luc. 4. f.

Ps. 49.

stupebant super doctrina ei'. Erat enim docens eos quasi potestatem habens: et non sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo: et exclamauit: dicens: Quid nobis et tibi iesu na carene? Uenisti perdere nos? Scio qz sis sanctus dei. Et comminatus est ei iesus: dicens: Obmutescite / et exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus: et exclamans voce magna / exiit ab eo. Et mirati sunt omnes: ita vt conquirerent inter se / dices: Quid nam est hoc? Que na doctrina hec noua? Quia in potestate spiritibus immundis imperat / et obediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem galilee. Et protinus egredientes de synagoga / uenerunt in domum simonis et andree cum iacobo et iohanne. Recumbat autem socrus simonis febricitans: et statim dicunt

lo. Moraliter. Omnis christi actio / nostra est instructio. Hanc igitur nobis surgendu e ad bene operandum. Unde Non sit vobis vanu etc. Ps. Et mane oratio mea preueniet te. Esa. xxvj. b. Aia mea desiderauit te i nocte. Sap. xvi. d. Oportet naqz sole preuenire etc. s. Abijt in desertu.

Ps. 87.

ei de illa. Et accedens eleua uit eam apprehensa manu ei': et continuo dimisit eam sebris et ministrabat eis. Uespere autem facta cum occidisset sol / afferebant ad eum omnes male habetes et demonia habetes: Et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam: Et curauit multos qui vexabantur varijs languoribus. Et demonia multa eiciebat: et non sinebat loqui ea: quonia sciebant eum. Et diluculo valde surgens / egressus abiijt in desertum locum: ibiqz orabat. Et persecutus est eum simon et qui cum illo erat. Et cum inuenissent eum / dixerunt ei: quia omnes querunt te. Et ait illis: Eam' i primos vicus et ciuitates: vt et ibi pdicem: Ad hoc eni ueni. Et erat pdicans in synagogis eorum et omni galilea / et demonia eiciens. Et uenit ad eu leprosus deprecans eum: et genuflexo dixit: Si uis potes

Determinato tempore / determinat locum. Exo. v. a. Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto. Job. xxxix. a. de onagro. Qui dedi i solitudine domum etc. Dominus turbas reficit in deserto: Luc. ix. b. de quinqz panibus. Exo. xvi. d. Filij israel manducauerunt manna in deserto. Idie / re. xxxj. a. Inuenit gratia i deserto plis etc. Moralit'. Desertum est penitentia: quia sicut in deserto non inueniunt delitij carnis: sic nec in vera penitentia. Item quia a paucis inhabitatur: et penitentia a paucis suscipitur. Biere. viij. c. Non e q' agat penitentiam super peccato suo / dices: quid feci. Et persecutus est eum simon: id est obediens. Tales apti sunt sequi dnm. Et qui cum illo erant. f. andreas frater eius et iohannes et iacobus: id est uirilis / obediens / et simplicitas / et gratia. Omnes querunt te. Surges a somno cordis peccati. Eph. v. d. Surge qui dormis. Prouerb. vij. b. Alisquo piger dormis: quando psurges a somno? a. Egressus. Egressus docens a carne per contemptu deliciarum: a mundo p abiectione diuitiarum: a diabolo per odium dignitatu. Esa. lv. d. In leticia egredimini et in pace deducemini. Uespere aut' facta. Quia tu es omne bonum. Exo. xxxij. d. Ostendam tibi oia bona etc. Uespere aut' facta. Quia sua sunt q' runt: sed non omnes bene q' runt: et ideo non inueniunt. Osee. v. b. In gregibus et armis suis vadent ad querendu dnm et non inuenient. Job. vij. c. Queritis me etc. Et amicus etc. Cant. vij. d. Egrediamur in agru etc. Per villas que absqz omni munimine sunt intelliguntur peccatores: qui absqz diuina defensione expositi sunt demonibus. Esa. v. a. de uinea mala etc. Idem etiam significat per agros. Debent ergo egredi pdicatores et commorari: qd est contra illos q' statim redeunt. j. Machab. iij. a. Judas perambulauit etc. Ps. Benedicite de fontibus israel: id est aquas ad bibendum attrahite. Vos potate de fontibus: id doctrinis scripturarum. Ad hoc enim ueni. Esa. lxj. a. Spiritus dñi super me. b. Et uenit ad eu leprosus. Doc id e dñi: Matth. viij. a. Et Luc. v. c. Lepza e error: Leuit. xij. Est supbia. ij. Paral. xxvj. d. de oia rege: q' pcellus e lepra. Et. iij. Reg. v. a. de naama. Erat naaman diues et fortis / leprosus. Per lepra significat cupiditas. Numeri. xij. c. de lepro marie. Et. iij. Reg. v. g. de lepra giec' etc. a. Et erat: qd refert Matth. iij. d. Si uis. Breuis oratio magna fides. d. Potes me mundare. f. ecclesie pformare. In hoc enim le

Luc. 4. g.

Moralit'

Matth. 8. a. Luc. 5. a.

Ps. 87.

Ps. 67.

In hoc enim se immundū iudicat. Boet. Si medicum expe-
ctas/oportet vt vuln^o detegas. Vali e conuerso vulnera sua
regūt z defendūt. Job. xij. a. Corpus ei^o q̄si scura fusilla zc.
Ps. 45. Sed dñs scura ei^o comburet. a. **I**esus aut miser^o ei^o
Ps. 144. extendit manū. Ps. Apertis tu manū tuam. b. **E**t tā-

gens eū: qui tan-
gebatur fide illius. j.
Cor. vi. d. Qui ad-
heret deo/vnus spi-
ritus est. **A**ut il-
li: volo: mūdare.
Ecce pietas: que si-
des excommunicat.
Iesus autē mi-
sertus ei^o/ tāgen-
do. Tactus leprosi
christum nō esse sub-
sectum legi ostēdit:
ad humilitatē z ope-
ra misericordie pro-
uocat: errorem ma-
nichei confutat. d

Et cōminatus ē
ei. Beda. Abi le-
prosus mūdā/ cer-
tus non exprimitur
locus: vt ostendatur
non vnum populum
specialiter alicui^o ci-
uitatis s̄ multos po-
pulos fuisse sanatos.
Et dicit ei: vi-
de: id est considera
quomodo curat^o es:

nec est opus dici qd̄ exclamat ei natura rei: vt dicitur. j. v. b.
et Luc. viij. f. **M**arra quanta tibi fecerit deus. Origen. Non
subet supertacere p̄ncipibus israel qui vident leprosum mū-
datum: sanentur a lepra pctōz z offerāt se deo si credunt: aut
si nō credunt/ inexcusabiles sunt. Vel ita munus qd̄ p̄cepit
moyses illis: id est sacerdotib^o offerri in testimoniū: id est i si-
gnum spiritualis prohibitionis: sicut curatio lepre contesta-
tur curationi peccati: illius inquam munus offerant/ non so-
lum in signo/ sed in re vt turpem/ a sacerdotib^o peccati munda-
tus in sacrificium dei trāseat: Moyses enim p̄cepit. **N**e
mini dixeris. **H**ierō. **M**unc humilitas iussit latere. Solet
tū sic exponi. Ita euidēt curatus es q̄ nō oportet dicere ali-
cui. Unde **H**ierō. **M**ouerat vt sermonem factaret: qd̄ corpo-
re p̄fererat. **M**ilar^o. **F**actāria iuitata facit ne lepra trāsire
possit in medicum. **Q**ue p̄cepit moyses in testi-
moniu illis. i. duos passeres. **U**nū in sacrificium: alterum i
agrum. **I**ta vt iam nō posset manifeste introire
in ciuitatē. **O**lee. xi. d. Ego dñs z ciuitatē non ingreditor.

Iterum intrauit ca-
pharnaū. **S**upra egit de his que mystice congru-
unt ordmi restorationis humane: id est de increpa-
tione demonis: de sanatione mulieris: de curatioe leprosi ho-
minis: In hoc secundo capitulo iterum agitur de manifesta-
tione potestatis sapientie z bonitatis ipsius christi. Et diui-
ditur in quattuor partes. In prima sanat paralyticū. In se-
cunda vocat mattheum: ibi: **E**t egressus. Tertio respōdet
accusantibus discipulos de letunio: ibi: **E**t erant discipu-
li. Quarto respondet arguētib^o discipulos super apparen-
ti transgressione sabbati: ibi: **E**t factum est iterum. In p̄-
ma potentia: In secūda sapientia: In tertia sapientia z bo-
nitas: In quarta bonitas z potestas declarant. Dicit ergo:
Et iterū intrauit capharnaū zc. Apoc. iij. d. Ego
sto ad ostium z pulso. **C**ant. v. a. Vox dilecti mei pulsantis:
aperi mibi foroz mea/ spōsa mea/ amica mea/ imaculata mea.
Ita vt non caperet. i. capi nō possent: quia nec etiam
oēs tangere poterant. sanuā dom^o: qui significat q̄ dño p̄d-

a me mundare. **I**esus autem
misertus eius: extendit manū
b suam: et tāngens eum/ ait illi:
c **V**olo. **M**undare. **E**t cum
dixisset: statim discessit ab eo
lepra: et mundatus est. **E**t cō-
d minatus est ei: statimq̄ eiecit
f illum/ et dicit ei: **V**idē nēmi-
ni dixeris: sed vade ostende
te p̄ncipi sacerdotum: et of-
s fer pro emundatione tua que
p̄cepit moyses i testimoniū
illis. **A**t ille egressus cepit n̄
dicare z diffamare sermonem
ita vt iam non posset manife-
b ste in ciuitatē intrōire: sed so-
ris in desertis locis esse: et cō-
ueniebant ad eum vndiq̄.

Capitulum II
Titerum intrauit ca-
pharnaum post dies
octo: et auditum est q̄ in do-

cante in iudca/ nec ad ianuam intrarunt. i. ad penitentiam
Et venerūt serētes ad eū paralyticū. Paralyticus
auar^o/ qz tremul^o. **D**an. v. b. **L**ōpages renū ei^o. i. balthasar/
absorbēs diuitias/ dissoluebant: z genua ei^o ad se collidebant.
Ite qz insensibilis. **M**iere. v. a. **P**ercussisti eos z non dolue-

mo esset / z cōuenerunt multi
ita vt non caperet neqz ad ia-
nuam: et loquebatur eis ver-
bum. **E**t venerunt serentes
ad eū paralyticū/ qui a quat-
n tuor portabatur. **E**t cū nō
possent offerre eū illi p̄e tur-
ba/ nudauerūt tectū vbi erat/
et patefacientes submiserunt
grabatum in quo paralyticus
iacebat. **C**ū autem vidisset
iesus fidem illorum/ ait para-
p lytico: **F**ili dimittunt tibi pec-
cata. **E**rant autem illic qui-
dam de scribis sedentes z co-
q gitates in cordib^o suis: **Q**uid
r hic sic loquit^o: **B**lāspemat.
Quis potest dimittere pecca-
ta nisi solus deus? **Q**uo sta-
s tum cōgnito iesus spiritu suo:
quia sic cogitarent intra se/ di-
cit illis: **Q**uid ista cogitatis

rūt: attristū eos z re-
nuerūt disciplinā ac-
cipere. **I**te qz disso-
lurus. **E**sa. xx. v. b.
Lōfortate man^o dis-
solutas z genua de/
bilia roborate. **I**te **L**uc. 5. d.
qz piger. **P**rouerb. **J**ob. 5. a.
xxj. d. **D**esideria oc-
cidūt pigrū: nolue-
runt enī quicq̄ ma-
nus ei^o opari. **P**ro-
uer. xix. c. **P**igredo
imittit soporē: z aia
dissoluta esuriet. **L**u-
ce. xvi. e. de diuite.
Ite qz ineloquens.
Esa. xxx. a. **E**rit q̄si
phytonis de fravor
tua/ z de humo mufi-
tabit eloquiū tuum.
m **Q**ui a quattuor **L**uc. 5. d.
portabat. **A**bo/ **D**oraliter

sup **P**s. In te dñe spauī zc. **U**el quattuor portatores sūt: bo-
na opatio/ elemosyna/ venia alijs facta/ oio scōzū: quattuor
baculi. **B**ona opatio. **S**eg^o. **I**terū fac zc. **E**lemosyna. **D**a-
niel. iij. e. **P**ctā elemosynis redime. **V**enta alijs concessa.
Matth. vj. b. **S**i enī dimiserit hoīb^o pctā eoz/ dimittet z vo-
bis pater vester q̄ in celis ē. **S**cōz oio. j. **R**eg. xv. f. **P**ec-
cauit: sed nūc porta q̄lo pctm meū. **L**ectus q̄ palyticus deserf
est dei patientia. **E**sa. xlvj. b. **U**sqz ad canos ego portabo.
n **E**t cū nō possēt offerre eū illi p̄ turba. **D**e impedi-
mēto turbe: q̄re sup **L**uc. v. **C**ū aut vidisset iesus fi-
dē illoz. **B**lo. **V**ultū valet apud deū fides. **P**ria vbi tātū
valuit aliena: vt hō interi^o z exteri^o sanat^o repente exurgeret
allozūq̄ meritis sua ei relaxarent pctā. **A**ut palytico:
fili dimittunt tibi pctā. **E**x textu littere patet q̄ ex me-
rito fidei illoz/ inspirauit illi palytico fidez: qua infusa dimissa
sunt illi pctā. **S**ubtracta autē cā morbi/ statim sanat^o ē. **E**t no-
ta q̄ fides nō h̄z p̄ma ḡra: qz semp sine merit^o infūdūt: s̄ qz si-
ne p̄rijs merit^o. **U**n **H**ierō. **P**aralyticū sanauit nō p̄ sua fi-
de cū sensu careret/ s̄ p̄ fide offerētū. **I**te videt p̄ **I**nterlū.
q̄ infirmitas q̄ venit. **A**p̄ pctā/ nō sanat nisi dimisso pctō: er-
go furiosus q̄ p̄pter pctā in furia incidit nunq̄ sanabit cū nō
possit p̄gnitere nisi a furia liberatus. **C**ontra **D**aniel. iij. g.
Sic nabuchodonosoz reddidit ē sensus ei^o. **S**ol. **D**abebat lu-
cida interualla: z tūc poterat p̄gnitere. **E**t nota vt h̄z: **E**leua-
ut ego nabuchodonosoz oculos ad celū z sensus me^o reddidit^o
est mibi: Ita p̄ merita alioz posset tal^o curari. **E**rat autē
illic qd̄ de scribis sedētes z cogitātes i cordib^o su-
is: qd̄ h̄ loq̄t. **E**ccl. xij. d. **P**aup locut^o ē/ z dicit q̄s est h̄z
r **B**lāspemat: q̄s pōt dimittere pctā zc. **D**oc di-
cedo. i. q̄ sol^o dei ē sibi vsurpat. **E**sa. xliij. d. **E**go sū q̄ deleo
iūqtates zc. **Q**uo statim cōgnito iesus spū suo zc.
Deb. iij. d. **O**ia nuda z apta s̄ oculis ei^o zc. j. **P**arak. xxvij.
b. **O**ia corda scrutat dñs z vniuersas mētū cogitātes itel-
ligit: **C**ū tñ **H**ieremias dicat. xvij. b. **P**rofūdū ē cor hois z i
scrutabile: et q̄s cognoscer illd^o: **C**ognito zc. j. **R**eg. xvj. b.
Hō videt i facie ea q̄ parēt: de^o aut ituet cor. **P**rouer. xvj. a.

Euangelij scdm Marcum

Oes vlt hoim patet oculis ei. a. Quid e facili dicere...

Matth. 9. a. Luc. 5. e.

Matth. 9. a. Luc. 5. e. Job. 5. b.

Al. significat

Matth. 5. a. Luc. 5. f.

Moraliter

Sal. 2. d.

Ps. 110.

Ps. 48.

in cordibus vestris? Quid est facili dicere paralytico...

Mabet non dicit accepit sed habet. Filius christi. Hois. i. virginis no hoim. Tibi dico surge...

sus: post curacione paralytici in capharna. n. Ad mare...

q preteriret vidit leui albei se dentem ad teloneum et ait illi: Sequere me...

rens deum. Sedentem ad teloneum. Leui sedens ad teloneum...

Cum iesu et discipulis eius. Job. j. a. Faciebant consilia per domos...

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

videm' p'ctm vim manet i' etnu. a Sed p'ctores i. p'ctā sua agnoscetes. Ezech. xxxij. d. Qd pierat reqra z qd abiec tu fuerat reducā. b Et erāt discipuli iohannis. Blo. Alij euāgeliste: Matth. ix. b. Lucas. v. f. dicūt phariseos z discipulos iohānis b q' s'isse: S; b videt dicere q' aliq' q' s'ierūt quos eiusdē rei cura mouisset. Un colligit tur b a plurib' fuisse obiectū a phariseis/ a discipul' iohānis/ a putuis z a q'buslibet alijs. Et erant discipuli iohānis z pharisei ieiunā tes zc. Blo. sup mat theū. In trib' erat rephēdendi discipuli iohis. Primo/ qz d' ieiunio se iactabant. Secūdo/ qz christū quē iohānes lauda uerat calūniabāt/ vo lētē obliq're i eū cul pā alioy. Tertio/ qz erāt familiares pha riseis quos iohānes p'denauerat. Dat. iij. b. Progentes vi perarū. c Quare discipuli iohā nis z phariseorū ieiunāt zc. Ieiunat hypocrita vt ap pareat: paup cū ege at: fastidiol' vt aperat: bon' vt p'ficiat: egrot' vt valeat: aua rus vt pcat. Ger. f. Falsus iops plen' bon' abstinet eger aua rus. d Et ait ill' iei' nūqd pnt filij nuptiarū zc. Mo ta q' isti arguētēs discipulos christi d' ieiunio/ tacite crimē ob liq'bat i m'grm: iō excusādo discipulos excusat parit' seipsum: ostēdens eis p partes ieiunij q' nō debēt ieiunare: qz nec ieiunio m'goris/ nec ieiunio exultationis debēt ieiunare: q' nullo. Est enī ieiunij duplex. s. m'goris/ z exultatiōis. Ieiunij m'goris ē i duob'. s. i. abstinentia cibi z a vitij. Scdm q'sdā z p absē tia spōsi corpālis: z p eiusdē absentia spūali/ q' fit p p'ctm. Ieiunij aut' exultatiōis ē i duob' / z p vno. i. i. abstinentia ab ali monia ciboy z ab amore mūdānoy/ z p desiderio celest' patrie. Virūqz rephērat ecclia. Primū. s. m'goris i q'dragesima cū ieiunat z cārica leticie subricet. s. alla. Ieiunij exultatiōis i septimana p'tecoste/ cū ieiunat z cārica leticie frequētat: Tūc enī carat alla. Primū q' pbat dñs q' nō debēt ieiunare ieiunio m'goris: dicēs: c' nūqd pnt zc. i. debēt. q. d. nō: qz nō ha bēt absentis sponsi corpāle neqz spūale. Postea p duas simi litudies ostēdit vel pbat/ q' nō debēt ieiunare ieiunio gaudij: nec ē eis inūgēdū simpliciter illud ieiunij: qd ostēdit p silitu dinē de vino nouo. Nec etiā p'icula ē eis inūgēda: qd ostēdit p silitudinē de pāno nouo. Per vinū enī nouū simplicit' ieiunij gaudij significat: p pānū nouū ei' ps. s. abstinentia a cibis. Si enī inūgēret eis ieiunij exultatiōis/ v' q' ab abstinentia cibi v' mūdā amor/ possēt cito recedere a fide: sic qdā fecerūt Job. vj. g. f. Et factū ē zc. De h' Bar. xij. a. Luc. vj. a. By stice i sabbato: qz i ocio z qere. Ecclj. xxxvij. c. Sapiam/ scri be i tpe vacuitat' zc. Et factum ē zc. Sara sūt codices sa cre scripturę. Semē ē spūal' itelligētia. Spicę sūt auctoritates siue sēctię. Per h' sata christ' abijt dū scripturā spūal' expo suit. Et nos similit' si volum' eē discipuli ei' debem' frequē t're p h' sata/ studēdo/ meditādo/ z colligere spicās. i. auctozita tes qd' p'p's reficiat. Esa. xvij. b. Brachiū eius spicās leger. Dozaliter. Sara mundus qui seminatus est triplici semine. i. cōcupiscētia carnis/ cōcupiscētia oculorum/ supbia vitę. j. Job. ij. c. Qd est i mūdo zc. Vel certe tot habet semia: q't sūt hominū genera. Matth. xij. a. Exijt qui seminat semia/

re semē suū: Per qd debēt ire discipuli. Spicę hoies: quos debent auellere a terra: id est ab amore terrenoy per p'edica tionem: z manib' cōficare per boni exēpli informationem: z manducare: id est in corpus ecclesie traicere per sacramētoy exhibitionem. De hac messe Job. iij. e. Leuate oculos ve

strōs z videre regio nes quia albę sunt tā ad messē. Luc. x. a. Bessis quidem multa/ operarij vero pauci: rogate domi nū messis vt mittat operarios in messes suā. Irē. g. Spi cas. Luc. vj. a. Et manibus cōficātes māducabāt. Nō q' rebāt isti episcopi ali mētoy delicias/ ser culoz varietates: spi cę satę erant cum sa pore clareuallens. Proverb. xxvij. a. Anima esuriens est/ am amarum pro dul ci sumet. h' Ecce qd faciunt disci puli tui sabbatis qd nō licet. Non de cibo accusant/ sed de tēpore: quia de vinea et fruge licet edere/ sed nō faleem mittere. Un Deut. xxxij. d. Si intraueris segetē amici tui/ frāges spicās z mani bus conteres: falce autē non metes. Un sunt rephēsores fratrum studentis/ qui nimis sunt intenti circa studium scrip turarū. Dicunt morales: non est bonū in theologia tot que stiones implicare. Dicūt questioniste: nō est bonū tot mora litates fingere: z q'libet rephēdit qd nescit. Dicūt ali/ nō licet i sabbatis. i. dieb' festiuis studere. Apoc. j. c. Ego iohānes fui i spū i dñica die. d' David/ fugiēs saulē. j. Reg. xij. b. Esuriit zc. Quattuor modis excusat dñs discipulos. Pri mo p famis necessitatē: exēplo dauid. j. Reg. xij. b. Scdo p officij dignitatē: exēplo sacerdotū: Leuit. xxiij. b. Tertio p miscōię p'lectionē/ auctoritatē. Osee. vj. b. Quis mēscām vo lui zc. Quarto p dñi dispēsationē. Mystice. Dauid christ' ē q' esuriit salutē nrāz. Et q' cū eo sit q' oēs boni esuriūt salutē alioy. j. Timoth. ij. b. Qui oēs hoies vult saluos fieri: est ad cognitionē vitatis ventre. Job. xij. f. Sitio. Matth. xxv. c. Esuriui z dedisti mihi māducare. i. Quō introiit/ abi melech pro eo. m' Sub abiathar zc. Blo. dicit super Matth. xij. q' hoc factum est sub abimelech patre abiathar. Chryf. soluit: q' binomi' erat. Veda dic q' ambo tūc aderāt abimelech p' z abiathar fili': s' qz abiathar maioris dignita tis erat sub dauid q' pat' ei' constitut' sub saule/ iō tā dñs mē tionē fac de eo. n' Et panes ppositiōis zc. Exo. xxv. c. Pones sup mēlam meam panes ppositiōis i p'spectu meo semp. o' Et dedit eis zc. Nota q' abimelech vrgēte ne cessitate dispēsauit cū dauid vt posset comedere de sacris pa nib': q's alit' nō liceret ei comedere nisi cū dispēsatiōe: nec abi melech q' erat sūm' sacerdos posset alit' dispēsare nisi ex neces sitate v' vilitate. Un btūs Bern'. Nō sum tā rudis vt igno rē vos dispēsatores esse positos/ s' i edificatiōe nō in destru ctiōe. Ubi necessitas vrget/ excusabil' ē dispēsatio: vbi vtili tas puocat dispēsatiōe/ laudabil' ē dispēsatio. Utilitas dico cōmunis/ nō p'pria. Ubi nihil ho'y ē nō dispēsatio s' poti' cru delis dissipatio ē. Leo papa. Ubi necessitas fuerit ad utilita tem ecclesie: qui potestatem habet ea dispēset. p' Et di cebat eis: sabbatum propter hoīem factum est zc. Scda excusatio. Alias duas dimittit: que sūt in Matth. xij. o 4 Et introiit iterū

re semē suū: Per qd debēt ire discipuli. Spicę hoies: quos debent auellere a terra: id est ab amore terrenoy per p'edica tionem: z manib' cōficare per boni exēpli informationem: z manducare: id est in corpus ecclesie traicere per sacramētoy exhibitionem. De hac messe Job. iij. e. Leuate oculos ve

Matth. 12. a. Luc. 6. a.

Bl. f. Anqd. 1. Reg. 21. a. Matth. 12. a. Luc. 6. a.

Bystice

Matth. 9. b. Luc. 5. f.

B

Thoneu

Bystice

Dozaliter

Euangelij scdm Marcum

Introiuit iterum in synagoga (Expo. Ca. III. rē. In caplo pcedenti egit euangelista de onfide potē...

Matth. 12. 9. A ibi: Et ascendes i mōtē q sapia. Tertio de māuetudine z celo ei: i q bonitas: ibi: Et uocatis. Dicit g: a Et in trouit iterum in synagoga rē. Lan git in h marie sacer dotes z p̄latos quos nimis tener dña aua ricta. Uere. vj. c. B minore vsq ad maiorē oēs student auaricē. Zach. xj. d Zachariū ei aridita tesiccabit. b Da bēl manū aridā. Ambro. et Origen. sup̄troducūt eū sic clamātē: Dñe attra mentari erā arte et manū victū ārebā. c Et obseruabāt eū rē. Blo. Quia discipulos pbabilif excusauerat ipsū obseruant: vt si i sabba

Matth. 12. 13. Luc. 6. b. A mōtē q sapia. Tertio de māuetudine z celo ei: i q bonitas: ibi: Et uocatis. Dicit g: a Et in trouit iterum in synagoga rē. Lan git in h marie sacer dotes z p̄latos quos nimis tener dña aua ricta. Uere. vj. c. B minore vsq ad maiorē oēs student auaricē. Zach. xj. d Zachariū ei aridita tesiccabit. b Da bēl manū aridā. Ambro. et Origen. sup̄troducūt eū sic clamātē: Dñe attra mentari erā arte et manū victū ārebā. c Et obseruabāt eū rē. Blo. Quia discipulos pbabilif excusauerat ipsū obseruant: vt si i sabba

Matth. 12. b. Job. 10. g. bēl manū aridā. Ambro. et Origen. sup̄troducūt eū sic clamātē: Dñe attra mentari erā arte et manū victū ārebā. c Et obseruabāt eū rē. Blo. Quia discipulos pbabilif excusauerat ipsū obseruant: vt si i sabba

Matth. 4. d. Luc. 4. g. excusauerat ipsū obseruant: vt si i sabba

Introiuit iterum in synagoga (Ca. III. iterum in synagoga z erat ibi homo habēs manum aridam/et obseruabant eum si sabbatis curaret vt accusarent illum. Et ait homini habenti manū aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Licet sabbatis bene face re an male: animā saluam facere an p̄dere? At illi tacebant. Et circūspiciens eos cū ira/contristatus super cecitate cordis eorū: dicit homini: Extende manū tuam. Et extendit: z restituta est manus illi. Exeuntes autē statim pharisei: cum herodianis consiliū faciebant aduersus eū quomodo eum perderent. Et iesus cum discipulis suis secessit ad mare/et multa turba a galilea z iudēa secūta est

Celeste mysterij: discipul. Sequit dñs alij propter Sanationē: infirmi. Nouitate miraculoz: curiosi. Inuidiam: pharisei. Apystice: Hoc signi ficat q a iudēis ad gētes trāsiturū erat regnū. Uñ Matth. 23. d. Aufere a vobis regnū dei z dabit genti faciet fructus ei. Act. xij. g. Quia vos repellistis verbū dei z indignos vos iudicatis vitę ei: ecce cōuertimur ad gētes. Mozalif instruit nos dñs vt i oi tribulationē z p̄secutione p̄uertamur ad p̄nia. Vere enī amaritudinē p̄nitētę significat. Sic faciebat p̄s. Ego autē cum mihi molesti essent induebar cilicio: ecce vestis asperitas: et humiliabā i ieiunio aiam meā: ecce cibi ariditas. In his duob' p̄nitētia. Et significat septē que sūt i vera p̄nia. P̄ci detesta tio/galilea: p̄ci p̄fessio/iudēa: satisfactio/ bierth. i. pacifica: fragilitas z villitas p̄deratio/idumea. i. s̄a

eum / et ab hierosolymis / et ab idūmea z trās iordanē / z q circa tyrum z sidonē: multatudo magna audientes q faciebat venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis / vt in nauicula sibi deseruerēt prop̄ turbam ne cōmp̄merēt eū. Mul tos enī sanabat: ita vt irruerēt i eū vt illū tangerēt quorūq ha bebāt plagas. Et spūs imūdi cū illū videbāt p̄cidebāt ei et clamabāt dicētes: Tu es fili' dei. Et vehēment cōminaba tur eis / ne manifestarēt illū. Et ascēdens i mōntē vocauit ad se quos voluit ipse: z venerūt ad eum. Et fecit vt essent duo decim cum illo: et vt mitteret eos p̄dicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmi tates: z eijciendi demōnia. Et imposuit simoni nomē pe

guinea: humiliatio / iordanis. i. riuus iudicij: timor supplicij / tyrus. i. angustia: desiderij regni / sidon. i. venatio. u. Idumea / sanguisuga. D. sec. 11. j. a. Sanguis sanguinem tergit. o. Tyrum / angustia. Prouerb. xj. b. Zuff' de angustia liberat' e rē. p. Me cōp̄merēt. Luc. viij. g. P̄ceptoz turbe cōp̄mūt te. q. Et vehēment cōminabat eis. Mozalif instruit nos ne vellim' laudari a turpib'. P̄s. Oletū p̄ctōris nō impinguet caput meū. Sefi. Tātūdē est laudari a turpib' z ob turpia: nec curāda ē laus hoīs: qz opa i fine manifestāt q̄lis q̄sq fuerit. Uñ Eccl. xj. d. Ante mortē ne laudes hoīem quēq: qm̄ in filijs suis cognoscit vtr. r. Et ascendēs rē. Ubi p̄mo z p̄ncipalif agit de aploz electione. Scdo d celo suo ab ill' cognito: ibi: Et venerūt rē. Tertio de calūnia phariseoz i ipsū: ibi: Et scribe rē. Et ascendēs

guinea: humiliatio / iordanis. i. riuus iudicij: timor supplicij / tyrus. i. angustia: desiderij regni / sidon. i. venatio. u. Idumea / sanguisuga. D. sec. 11. j. a. Sanguis sanguinem tergit. o. Tyrum / angustia. Prouerb. xj. b. Zuff' de angustia liberat' e rē. p. Me cōp̄merēt. Luc. viij. g. P̄ceptoz turbe cōp̄mūt te. q. Et vehēment cōminabat eis. Mozalif instruit nos ne vellim' laudari a turpib'. P̄s. Oletū p̄ctōris nō impinguet caput meū. Sefi. Tātūdē est laudari a turpib' z ob turpia: nec curāda ē laus hoīs: qz opa i fine manifestāt q̄lis q̄sq fuerit. Uñ Eccl. xj. d. Ante mortē ne laudes hoīem quēq: qm̄ in filijs suis cognoscit vtr. r. Et ascendēs rē. Ubi p̄mo z p̄ncipalif agit de aploz electione. Scdo d celo suo ab ill' cognito: ibi: Et venerūt rē. Tertio de calūnia phariseoz i ipsū: ibi: Et scribe rē. Et ascendēs

Desertum vt temptaretur: Matth. 11. q. a. Dntem vt doceret: Matth. v. a. Dntē thabor vt trāsfiguraret: Matth. xvij. a. a. Asnam vt humilis videret: Matth. xxj. a. a. Dntē oluēt vt ozaret: Matth. xxvj. d. Crucē vt exaltaret: Matth. xxvij. d. Celū vt glorificaret: Luc. vlij. g. s. In mōtē. Dons solid' ē christ' firmamētū. Col. ij. a. Dons radios solis recipit p̄mo: sic christ' ḡfaz sp̄scti. Job. iij. d. Nō ei daf ad mē De mōte fluūt aq: sic de christo ad iurā nos oēs ḡfz. Uñ Job. i. b. Et d plenitudine rē. Hiero. Dōf iste ē mōs thabor vel ali' mōs in galilea. r. Vocauit rē. Heb. y. a. Uñ si assūp̄st sibi honozē: s vocati a deo tāq̄ aaron v. Et scē vt eēt duodeci cū illo. Duplex p̄fectio: i vita z sciētia. Itē ter q̄tuor septē colūne qb' sapia edificat sibi domū: Prouer. ix. a. Apoc. vlt. d. Dur' ciuitas habēs sū damēta duodeci rē. r. Infirmities / tā corpales q̄ sp̄uales. y. Demonia. i. demoes / p̄tā. r. Et imposuit symoni rē. Beñ. xvij. a. c. Immutat nomē abraę q̄ p̄mū dicebat abram / postea dicit' ē abraā. Et q̄ p' dicebat sarai: postea sara vocata ē. s. Item Beñ. xxxij. f.

to curet: irāgressiōis: si nō curet / crudelitat' aut imbecillitatis arguant. c. Et dicit eis: licet sabbatis rē. Blo. Arguit eos q legis p̄cepta p̄uaa intētiōe violabāt / estimātes in sabato a bono feriādū esse / cū dicat lex: Dē op' seruille nō facier' i eo. i. p̄ctū rē. Blo. Itaqz si dauid rex z sacerdotes fnt aliā euāgelistā p̄tēplī misterij sabbatū violātes crimie carerēt: quāto mag' fil' hoīs ver' rex z sacerdos: z iō dñs sabbati in sabato vultarū sp̄icarū crimie nō tenet rē. Itē alia Blo. Ita sabbatū custodiri p̄ceptū est: vt si necessitas fuerit / nō sit rē q violauerit. Sabbato circūcidere nō est phibitū / qz necessariū. Josue muros biertho septē dieb' circūiuit: Josue vj. b. Et machabei i sabato pugnauerūt. j. Machab. ij. e. Qd nō ē licitū i lege / necessitas licitū facit. Sic z hodie in le / tūijs / si q̄s ieiunijū frēgerit egrot' / nō tenet rē. c. Contri stat' sup cecitate rē. Luc. xix. f. Vidit iesus ciuitatē bierusalē fleuit sup illā. Esa. vj. c. Ecceca cor ppli hui'. g. Et extēdit. Prouer. xxxj. c. Manū suā aperuit iopi z palmas suas extēdit ad paupes. h. Exeuntes autē pharisei rē. Inlūn. Similis similit' querit. Eccl. xij. c. Omne aial sibi si / mile diligit: sic et oīs hō p̄mū suū. Itē Eccl. xxvij. b. Vo / latilia ad sibi similia cōueniūt. Blo. Matth. dicit illos in tro / gasse: marc' z lucas in trogatos fuisse. S; illi p̄us in trogaue / rūt: z iesus cognita neq̄tia eoz statuit i medio sanādū z in tro / gavit / qd marc' z lucas dicūt: z tūc illis tacētib' p̄posuit sim / tudinē d oue: z clusit q licet sabbat' bñ facere. Et sic circūspi / ciēs rē. e. P̄dere. Blo. Nō q sūme p̄' quēquā possit p̄ / dere: s ei' nō saluare ē p̄dere: sic dī cor p̄barādiōis idurasse / nō q obduratū s q obduratū nō emolluit. Quōd eū p̄de / rēt. Blo. Magnū studiū neq̄tę: i crimē reputant q ad p̄bū illi' man' sanata ē. Nec i sabato pōt puici laborasse: q dixit p̄s. 32. z facta sūt: cū ipsi i sabbat' cibos portēt / calices porrigant et cetera victui necessaria. k. Et iesus cū discipulis suis. Ostendit factū quod docuit verbo. Matth. x. c. Si persecuti vos fuerint i vnā ciuitatē / fugite in aliā. l. Secessit. Luc. xij. g. Nō capit p̄p̄az gire eā bierthm. m. Secuta ē. Rab.

Item Sen. xxxij. f. Jacob prius / postea israel appellatus est. Similiter hic prius simon / postea petrus. Similiter i cano-
nizatione papę proprium mutatur nomen. Ad quid? Et no-
minis mutatio vite mutationem et officij ostendat celerita-
tem. Et nota qđ do-
minus illis tribus dis-
cipulis qui secū fue-
rant in transfigura-
tione: in puellę susci-
tatione: in oratione:
i. petro / iacobo / io-
hanni nomina muta-
uit: in quibz tota sub-
stantia religionis cō-
sistit. Simon obedi-
entia: iohannes / gra-
tia: iacobus / cōtinē-
tia: qđ plātam a ter-
ris leuat abdicatio p-
prieratj. De simone
fecit petrum: id est
obediente agnosce-
tem. Iohannem et
iacobū vocavit boa-
nerges: id est filios

trus / et iacobum cebedei / et io-
hannem fratrem iacobi: et im-
posuit eis nomina boanerges
qđ est filij tonitru. Et andre-
am et philippum et bartholo-
meum et mattheum et thōmā
et iacobum alpei et tadeum
et simōnem chananęum: et iu-
dam scarioth qui et tradidit il-
lum. Et veniunt ad domum:
Et conuenit iterum turba ita
vt non possent neqz panē mā-
ducare. Et cū audissent sui
exierunt tenere eum: Vice-
bant enim quoniam in furo-

Ps. 76.

tonitru. Unde Ps. 76. Vox tonitruus tuus in rota: id est i nouo te-
stamento tonuit Iohānes. j. a. In pncipio erat verbū. Tonat
iacobus modo / per fratres sancti iacobi tonat. Esa. xxvij. b.
Qui egrediuntur imperu a iacob implebūt facie orbis semi-
ne. Et nota qđ petrum: id est agnoscentē occidit nero: id est lu-
cens: id est inanis gloria vel lucida sermonis. Unde Ecclj. iij.
c. Non abscondas sapientiam in decore suo. Iacobum: id est
scholarem in studio luctantem / occidit herodes: id est gloria
pellis. Omnia enim quę audit ponit in pelle et nihil in corde.
Quaternos implet / et cor vacuū remanet. Job. xxiij. b. Inf-
aceruos eoz meridiati sūt / qđ calcatis torcularibz sūt. Iohā-
nem autē nullus interficit: quia qđ gratie habendę cā student /
saluant et saluant. Et in exilio mittit: quia tales hodie contē-
nuntur / nec libenter audiuntur: et in exilio videt apocalypsim
id est reuelationē. Boanerges / vñū nomen dat duobz: vt in-
uicem vniat rerum et cordiū inter fratres. Act. iij. f. Dul-
titudinis credērium erat cor vnum. b. Tonitru / qđ est i
nubibus / id est apostolis. Esa. lx. b. Qui sūt isti qui vt nubes
volant. Et mattheum. Hic ostendit qualis debet esse
prelatus. Matth. j. i. donatus: id est gratia electus dei / non se
ingerens. Deb. v. a. Nemo sumit sibi honorem sed qui vo-
catur a deo tanqz aaron. Vel donatus / vt nō sit suus sed sub-
ditorum. j. Cor. ix. c. Cum essem liber ex omnibus / omnium
me seruū feci. Ro. j. b. Sapientibz et insipientibz debitor sū.
c. Et thōmā. Thomas abyssus pñda intelligēs: pecca-
torē se recognoscens sine candore vestitū. Abacuk. iij. c. De-
dit abyssus vocē suā. Et iacobū alpei. Jacobo lu-
crator cum diabolo. Sen. xxxij. f. Ecclj. viij. c. Colluctata est
anima mea cum sapientia. Alpeus: doctus. Esa. xxvij. c.
Quem docebit scientiam rē. Tadeū. Glo. custos cor-
dis. Hunc Lucas in euangelio et in actibus apostolorum iu-
dam iacobi nominat: quia frater iacobi fratris domini est: in-
de frater domini dicitur. Unde dicit filij marie matris iacobi
et ioseph et iude et simonis: ad differentiā simonis petri. Ta-
deus: custos cordis. Proverb. iij. d. Fili omni custodia ser-
ua cor tuū rē. Osee. vij. c. Ephraim rē. g. Simon ce-
lores: id est celo domus dei ponēs sibi testimonia. Roma.
ix. a. Oprabam anathema esse pro fratribus rē. Judas:
glorificans deum / nō se: habens memoriā mortis ante ocu-
los / nequādo superbiat: Unde ante papam comburitur stu-
pa. a. Iacobū cebedei. Glo. qđ et frater dicit dñi: qđ ma-
ria alpei fuit soror matris dñi: quā iohānes mariā cleophe
dicit: fortasse qđ idē alpeus et cleophas. Vel defuncto alpeo
post natum iacobum cleophe nupsit: qui merito filij alpei
dicit. i. docti. Simonē. Glo. Simō chananęus qđ celotes dē
achana vico galileę. b. Judas scarioth. Glo. A vico in

qđ or? aut a tribu isachar. Isachar interpretat merces vel sci-
um .f. proditiōis. Scarioth: a memoria mortis: quia non
repente sed premeditatus dominum tradidit. i. Et ve-
niunt ad domū. Moralit. Post laborem actiue vi-

Doraliter

rem versus est. Et scribe qui
ab hierosolymus descenderāt
dicebāt / quoniam beelzebub
habet: et quia in principe de-
moniorū eijcit demonia. Et
conuocatis eis / in parabolis
dicebat illis: Quomodo po-
test sathanas sathanam eijce-
re: Et si regnum in se diuida-
tur / non potest stare regnum
illud. Et si domus super se-
metipsā dispertiat non po-
test domus illa stare. Et si
sathanas consurrexerit in se-
metipsum / dispertitus est /

te ducit ad quietem
contemplatiue ia-
cob: Sic enī de am-
plexibz lig transit ad
amplē rachel rē.
Sen. xxxij. e. Ezech.
ij. f. dicit: Egredere
in capū. Et postea
subdit: Ingredere et
includere in medio
domus tue. Docet
etiam post pmo-
nem redire ad sui cō-
siderationem / ne su-
perbia surrepat cum
dignitate. Ezech. iij.
d. Fili hominis spe-
culatorē dedi te do-
mū israel. q. d. at-
tēde qđ fili? hoīs est
quis speculator rē.

Matth. 12. b. Luc. 11. b. et. c.

k Et conuenit iterū turba.

Languidū ne iesū agnoscat. Job. v. a.
Ecum icrepādo vt taceat. Matth. xx. d.
Zacheū obstās ne videat deū. Luc. xix. a.
Ferētes palyticū ne an dñm ventat. s. ij. a.
Retardans parētes adire iesū. j. co. d.
Differēs suscitatiōē mortuę. Mat. ix. c.
Prozogās illuminatiōē cęci. j. vij. c.
Solēs iesum in regē rape. Job. vi. b.
Iesum cōprimēs et affligēs. Luc. viij. g.
Apostolos māducare prohibens: Et bic:

Turba impedit

l Nec panē.

In h docet platos et doctores pp cibū spi-
ritualē debere dimittere corpale. Job. iij. d. Rabbi māduca.
Ille aut dixit eis: Cibū habeo māducare quē vos nescit. m
Et cū audisset sui. Utinā esset sui discipuli qđ eū tenerēt p
lib? ne vltio ei? i furore verteret. Esa. lxiij. c. Nō ē qđ iuocet
nomē tuū qđ pargat vt teneat te. Placet enī dño sic teneri.
Uñ Ezech. xxiij. g. Quę sui de eis vix qđ inponeret sepē et sta-
ret opposit? me p fra ne dissipare eā. Exo. xxxij. c. Dimit-
te me vt irascat furor meus ptra eos.

Sui

Reparatione. Job. j. a. Sui eum non receperunt.
Origine. Salus ex iudeis ē: Job. iij. c.
Electione. Deut. vij. a. Te elegit dñs deus tuus.
Legatione. Matth. xv. c.
Familiaritate. Esa. v. b. Quid vltra debui facere.

n Tenere eū: itaqz furiosū / dicit Bern. Qm i furore ver-
sus ē. Ira etiā bodie fit qñ parētes vidēt aliquē suoz audi-
re theologiā / dicit qđ insanit et stult? ē: vellēt enī pot? qđ audi-
ret lucrativas sciētiā: nec curarēt si aiaz pderet dñ dītare p
rētes. Ecclj. xxxix. b. Adhuc p filiabor vt enarrē rē. Nota qđ
dam dicit dñm furiosū: vt hi. Alij phāasma. Dat. xliij. c.
Et vidētes eū super mare ambulante turbati sūt dicētes: qđ
phāasma ē. Alij potatorē vini et deuoratorē. Matth. xj. c.
Venit fili? hoīs manducās et bibens / et dicit: ecce hō vorax
et potator vini. Alij seducētem turbas. Alij filiū fabri. Luc.
ij. d. Nōne h est fili? ioseph. Alij hortolanū: Job. xx. d. Il-
la existimās qđ hortolan? esset rē. Alij spm. Luc. vlij. f. Con-
turbati vero et pteritū existimabāt se spm videre. Sic et nos
ipsum dicim? furiosum: cū ei? famulū bñ facientē et bñ pcedi-
cārē stultū reputam? Luc. x. c. Qui vos spernit me spernit.
Matth. xxv. d. Qđ vni ex minimis meis fecistis: mibi fecistis.
De hoc dicitur. j. Reg. xxi. d. Desuebat dauid salire in bar-
bam: in quo p dicationis abundantia significat. Et dicit ach-
is ad seruos suos: Vidistis hominem insanū: Et. iij. Reg.
ix. c. Quid venit insanus iste ad te: Illi vero reputant phā-
asma: qđ abstinentem

Euangelij scdm Marcum

tasina: qui abstinentem quasi non sit homo admirantur et irident. Matth. xi. b. Venit iohanes neque manducans neque bibens: et dicunt demonium habet. Illi vero voratorem dicunt: qui viros religiosos quos vident dicunt in occulto vacare delictis. Job. xxx. a. Esse subsentibus delicias reputabat. Illi reputant dominum seductorem: qui mo-

B

nentes ad introitum religionis dicunt seductores. Job. vii. g. Nunquid et vos seducti estis? Et bona seductio ista. Utere. xx. b. Seduxisti me domine et seductus sum: fortior me fuisti et inuauisti factus sum in derisum tota die. Illi dicunt filium hominis filium fabri: qui propter generis ignobilitatem contemnunt alios: et promouere nolunt. j. Reg. .x. c. Nunquid faul inter prophetas: et quis pater eius? Item. ij. Reg. .xx. a. Non est pars nobis in dauid neque hereditas in filio isai. Illi horzolanum estimant: qui propter laborem magnum quem in religione habent/negotiationes adducunt. Job. ij. c. Nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Illi spiritum dicunt: qui propter diuinum opus vel sermonem aliquem spirituales reputant. Act. xxxij. b. Uidentibus autem illis nihil mali fieri in eo conuictentes dicebant eum deum. a. Et non poterit stare. Esa. xliij. b. Post me non erit etc. b. Casa fortis. Esa. xlix. g. Nunquid tollet a fortis porta? Job. xl. d. Non est potestas super terram etc. c. Diripiet. Ch. yf. Non dicit rapiet sed diripiet. d. Amen dico vobis. De hoc Luc. xij. b. Matth. xij. c. e. Non habet remissionem. Nonne statim ante dixerat quod blasphemie in deum dimituntur? Item nonne dicit auctoritas de nemine desperandum esse dum uiuit? Item alia peccata dimittuntur peccatoribus si peniteant: eodem modo et hoc peccatum: aut in misericordia esset in deum si peniteret: nec alia peccata dimittuntur sicut nec illud. Nota ergo quod peccatum in spiritu sanctum est peccatum ex certa malicia: sed non est tale. scilicet quod ex certa malicia peccatum non in spiritu sanctum. scilicet ut si forte quis scilicet se prouocat ad fornicandum: sed peccatum in spiritu sanctum determinat siue importat in se duo. scilicet obstinationem et impugnationem. Et obstinatio in duobus consistit: in presumptione et desperatione. Presumptio: cum quis dicit neminem damnatum: sic enim euacuat misericordiam dei. Impugnationis etiam que est peccatum in spiritu sanctum duplex est. scilicet veritatis agnitio: ut in hereticis: qui cum in ecclesia dei veritatem audierint: eam impugnant. Et inuidia gratie: ut in pharisais: qui dicebant quod dominus in principe demoniorum eijceret demonia: cum non possent operi detrabere: modo operam detrabebat: sciebant enim quod non posset tanta signa facere nisi esset a deo: ut dicit Job. ix. circa finem: et tunc dicebat opera beelzebub. Sol. Ego dico quod istud peccatum etiam dimittitur si digne peniteat: sed quod aut vix aut nunquam penitet: quod dominus non visitat talem: dicitur non habere remissionem aut vix siue difficile habere. Vel dicit quod accidentale est peccatum: quod sit peccatum in spiritu sanctum: si enim importat impugnationem etiam in spiritu sanctum: et sic nullo modo habet remissionem. In vniuerso quoniam partium est peccatum in spiritu sanctum: Desperatio/presumptio/impugnatio veritatis agnitio/impugnatio fraternae charitatis/propositum non penitendi siue finalis impugnentia. Dicitur autem irremissibile: quia aduersatur fonti remissionis. Item quia non habet colorem excusationis. Item

Matth. 12. c. Luc. 12. b.

25. dist. 6. qualis

et non poterit stare: sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius fortem alliget: et tunc domum eius diripiet. Amen dico vobis: quoniam omnia dimittent filijs hominum peccata et blasphemie quibus blasphemauerunt: Qui autem blasphemauerit in spiritu sanctum: non habet remissionem in eternum: sed reus erit eterni delicti: quoniam dicebat spiritum imundum habet. Et veniunt mater eius et

quia raro dimittitur hoc peccatum. Item quia non legitur alii cui esse remissum. Item quod meretur talis non penitere. Item quia nihil de pena diuiditur. Unde versus. Aduersans purum vix raro non legis vix Plene punitur non penituisse meretur. Et foris stantes. Ecce vide quod pater et mater vellent nos

fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et respondens eis ait: Quis est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait: Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus et soror mea et mater est.

Titulum Ca. III. Cepit iesus docere ad mare: et congregata est ad

sanctificatio. j. Thessal. iij. a. Hec est voluntas dei /sanctificatio vestra. Veritatis agnitio. j. Timoth. ij. b. Qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem sue veritatis venire. Credentium saluatio. Job. vi. d. Hec est voluntas patris mei etc. Discipulorum secum habitatio. Job. xvij. d. Solo pater ut vbi sum ego etc. Filij passio. Matth. xxvj. d. Non sicut ego volo sed sicut tu. Preceptorum impletio. Matth. vj. b. Fiat voluntas tua. i. gloriosa voluntas dei preceptorum impletio. Expofitio Capituli. III.

Titulum cepit iesus etc. Supra egit de electione discipulorum quos elegerat ad predicandum: In hoc quarto capitulo docet eos officium suum verbo et exemplo: ut illud exequendo mereantur spiritualiter mater vel soror vel frater christi vocari. Et diuiditur hoc capitulum in quatuor partes. In prima agit de diuersitate auditorum sibi dei. In secunda agit de modo fructificandi sibi. In tertia de fertili humilitate cibi. In quarta placato mari: discipulis timorem excutit. Vel: In prima docet eos discretionem fidei. In secunda rectitudinem et erectionem spei. In tertia seruoze charitatis. In quarta constantiam securitatis. In prima parte primo dicit vbi docent. In secunda quod ibi: In pabulis. Tertio quod ibi: Audite. Quarto exponit parabolas: ibi: Vobis datum. Quinto dicitur apostolis exposuerat: ibi: Et dicebat. Sexto hortatur ad impletionem verbi in opere: ibi: Si quis habet. Dicit ergo: k. Et iterum etc. quia semper iteranda est predicatiois doctrina. Sapientia enim clamitat: ut dicitur Proverb. viij. a. Cepit: non puduit dei sapientiam quasi alphabetum etc. Moraliter. n. Docere simplices rudimenta timoris domini: quod est principium sapientie: Prover. j. a. m. Iesus: in quo notatur recta intentio predicatiois: quia predicabat ad salutem animarum. Iaco. j. c. Cum mansuetudine suscipite in vestrum verbum etc. Timor enim laborat sicut bonus miles iesu christi. Docere ad mare. i. peccatores in angelos. Ps. 59. cedo in quos vias tuas etc. Et Ps. Dixi iniquis etc. Ecce profectus simplicis predicatiois. Eccl. iij. a. Congregationi pauperum affabilem te facito. In nauim ascendens: ut exemplo operis doceret eos ascendere. Heemig. viij. a. Stetit eldras super gradum etc. Vel: o. Ad mare: quod dicitur Eccl. xlij. c. Qui nauigat mare enarrat pericula eius. i. mundi. Ad mare. Dare mundus. Th. Ps. Hoc mare magnum et spaciolum. Moraliter. Ad mare eos significat qui sunt in amaritudine peccati. Isti multi pauperes sunt: unde talibus est predicandum. Et b. e. quod dicit Matth. xi. a. Pauperes euangelicant. Et Proverb. xxxj. a. Date siceram merentibus et vinum his qui amaro sunt auro. Turba multa. Quia

Matth. 12. b. Luc. 8. c.

Luc. 5. a.

Moraliter

Ps. 59.

Ps. 105.

Moraliter

Turba multa: Quia multi sunt peccatores. Eccl. j. d. Scultorum infinitus est numerus. b **In mari.** Sic p̄dicator dum p̄dicat peccatorib⁹ sedere debet in amaritudine cordis per compassionē. ij. Cor. xi. g. Quis infirmat et ego nō infirmor: Glo. Parabola est rerū natura discrepātū sibi sub aliqua similitudine facta comparatio. c **In parabolis.** Parabola alia metaphozice q̄ s. in verbis est: vt cū de aliquo dicimus: Ferreus est. Allegorica que in facto: qñ per vñū factum docem⁹ aliud: et vtroq; modo docet dñs in parabolis. Sic enī sapientes sermones suos incorporāt: vt sensibiles auditores ex fidei voce ad spiritalium noticiam valeant manuduci. Eccl. xxxix. a. Sapiens in absconditis parabolarum conuertabit. d **Audite:** ecce exijt seminans ad seminandū. s. j. d. Eamus in primas ciuitates vt ibi p̄dicet: Ad hoc enī veni. e **Aliud cecidit secus viam:** id est in illos qui se viam demonibus et malis cogitationibus retinent: qui nec p̄dicatione compungunt nec bene agere incipiūt. Esa. lj. g. Posuisti corp⁹ tuū vt terrā et q̄si viam transeuntib⁹. Job. xx. d. Cadent et veniēt super eū horribiles. f **Et venerūt volucres.** Judic. vi. a. Cū seminasset isrl⁹ ascēdebat madian et amalech et ceteri orientaliū nationū et apud eos figētes tētozia sic erāt i herbis cūcta vastabāt. Osee. viij. b. Culmus stans nō ē in eo germen nō facient farina: qd si fecerit alieni comedēt eā. Aggei. i. b. Seminastis multum et intrulistis parum. Eccl. xxxix. a. Feris aribus omniq; volarūt celi et bestijs terrę dedi te ad deuorādū. Deut. xxxij. d. Deuorabunt eos aues morfu amarissimi rē. g **Super petrosa rē.** Moraliter. Per viā et petrosa: per spinas et per terram bonam: quattuor genera hominū intelligunt. Per viā: luxuriosi. Eccl. ix. b. Dis mulier fornicaria quasi steruus conculcabit in viā. Esa. lj. g. Posuisti vt terrā corpus tuū et quasi viā transeuntib⁹. Per petrosa superbi: qui duri sunt sicut diabolus. Job. xl. c. Cor eius indurabit quasi lapis. Et illud frāgit deus. i. omnē superbū. Per spinas significant auari: de quibus Job. xxx. a. Esse sub sensibus delitias computabant. Mat. iij. a. Nolite serere super spinas. Pater: qz pungunt multiplicat. In acquisitione/conservatione/diminatione. Cum labore enī acquiruntur: cum timore possident: cum dolore dimittunt vel amittuntur. Per terram bonam: boni: quibus dicit Jaco. j. c. Suscipite in mansuetudine insitum verbum rē. De q̄ terra Heb. vi. b. Terra sepe super se venientē bibens imbrem et germinans herbam opportunam his a quibus colitur accipit benedictionem a deo: proferens autem spinas et tribulos reproba est et maledicto proxima: cui⁹ consummatio in combustione veniet. Et de hoc notatur similiter. s. Mat. xij. Semen ē verbū dei. Seminans p̄dicator. Act. xvij. d. Quid vult seminuerbis h dicere: Dic debet exire ab amore mūdi et ab amore parentum et ab amore sui. Gen. xij. a. Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui et veni in terram quā monstrauero tibi. Hoc est contra illos qui nolūt exire ad extraneos vt ibi seminant verbum dei. Gen. xxvj. c. Seminavit isaac in gerarīs: id ē aduena. Itē cōtra inueteratos multos i studio parisi⁹. Dich. iij. a. De sō egredietur lex et verbū dñi de hierlm. Et concidēt gladios. i. subriles

disputationes i vomeres. i. grossas moralitates. Est autē semē mltiplex. Semē seminātū. i. s̄bū dei. Hoc christ⁹ i iudga et apostoli i mūdo seminauerūt. Esa. xxvij. b. Qui egreditur impetu a iacob: florebit et germinabit israel: et implebunt orbē semine. Leuit. xix. d. Non seres agrū tuum diuerso semine: Qd facit qui bonū p̄dicat et malū exemptū dat. Item est semē ispiratū. i. virt⁹. Hoc seminat sol⁹ deus i corde hominis. Gen. xxij. d. In semine tuo b̄dicentur oēs gentes. Item semen cooperatū/seruor charitat⁹/cooperatē gratia: et bonoz opoz multiplicatio. ij. Cor. ix. b. Qui parce seminat parce et metet. Item semen datum/elemosyna. Eccl. xi. c. Dane semina semen tuū: et vespere si cesset manus tua. Item semē oratio. Qui seminat in lachrymis rē. Itē semē carnalis cocupiscentiē. Gal. vj. b. Qui seminat in carne de carne et metet corruptionē. Fruct⁹ s̄o triplex: cētēsim⁹/sexagesim⁹/tricesim⁹. Centesim⁹ triplex. i. perfectio p̄tēplationis: integritas virginitatis: palma martyrii. Itē sexagesimus duplex. i. perfectio actiue: vita vidualis. Tricesimus duplex: fides trinitatis: vita coniugalis. b **Ubi nō habuit.** Eccl. xxxvi. f. Auferā cor lapideū de carne viā: et dabo vobis cor carneū: et spiritū meū ponā in medio vestri. Amos. vj. d. Mūdū currere quunt in petris eq̄ aut arari p̄t in bubalis: Exo. xxxij. d. Frater moyses p̄fecit tabulas lapideas ad radicem montis. i. **Et statim exortū ē.** Hoc modo ē contra similitudinem facti: quia vbi sūt petre ibi est ariditas: vbi non statim oriunt segetes: Abundantia enī humiditatis facit citi⁹ exortū. Sol. In p̄ncipio veris qñ humor abūdat/ citi⁹ oriunt segetes in terra petrosa/ sed statim deficiūt: qz humor statim deficit. Uū dicit: Qui nō habebat altitudinem terre. k **Et qñ exort⁹ est sol.** Bone vlt. c. Percussit sol super caput ionę et estuabat. Ps. In sole posuit tabernaculū suum. **In spinas.** Mat. iij. a. Nolite serere super spinas. **In terrā bonā.** Ecce tres partes seminis perierūt et sola q̄ta fructificat: In q̄ docemur nō debere desistere a p̄dicatione: et si pauci p̄ficiāt. n **Ascēdētē.** Ps. Ascensionē i corde suo disposuit i valle lachrymarū rē. Et ibi de virtute i virtutē et videbit de⁹ deoz i sō. o **Et crescētē.** Gen. xxvj. c. Seminavit isaac in terra illa: et inuenit in illo anno cētuplū. Uū s̄m diuersitatē frarū magis vel min⁹ multiplicat seges: p̄ centum/ in virginibus. Ex hoc videt qz manus p̄misiū habeāt virgines q̄ coniugati. Cōtradicit auctoritas q̄ dicit qz ce libarus iohānis non p̄fert coniugio abraq. Dicit ergo qz se habent vt excedētia et excessa quo ad essentia meriti et quo ad essentia p̄misiū/ nō stat⁹. q **Aures audiēdi.** Job. xij. a. Auditū auris audiui te. r **Singulari.** Eccl. xxxvij. c. Sapientia scribe in tempore vacuitatis: et qui minorat actu: id est actione: id est non multum est occupatus/ sapientiam percipiet. Esa. viij. c. Liga testimonium/ signa legem in discipulis meis. s **Nolle/ vel scire.** Ps. Et nunc reges intelligite. Et Sap. vj. a. Audite reges et intelligite: discite iudices finium terre: p̄betē aures vos qui cōtinētis multitudines. t **Illis:** id est ceteris. v **Et videntes videant.** Esa. vj. c. Exceca cor populi huius: et aures eius agrauata: et oculos eius claudē: ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat/ et corde suo intelligat/ et conuertat et sanem eum. **Et non videat.** Mat. 23.

Semē mltiplex

B
Et scire
Matth. 13. b.
Luc. 8. b.
Ps. 125.
Esa. 6. c.
Act. 28. g.

Ps. 18.

Ps. 83.

Ps. 22.

It. 15. a.
Act. 8. a.
It. circa

Eccl. xxxix. a.

Ps. 18.

Ps. 83.

Ps. 22.

Euangelij scdm Marcum

Et non videat. Hiero. Ingenio presumens se videre... Verbum. Semen est verbum dei... Qui seminatur. Cor. ix. b. Si nos vobis spiritualia seminamus... et non videant: et audientes audiant et non intelligant...

Et corde

Ps. 88

Ps. 61

Ps. 118

ru demostribat neqria. Uti. j. Cor. iiii. a. Nolite ante tps iudicare... nati sunt: qui audiunt verbum et suscipiunt: et fructificantur... Et dicebat illis: Nunc quid venit lucerna ut sub modio ponatur...

Et non videat. Hiero. Ingenio presumens se videre... Verbum. Semen est verbum dei... Qui seminatur. Cor. ix. b. Si nos vobis spiritualia seminamus... et non videant: et audientes audiant et non intelligant...

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Cui assimilabimus regnū dei: aut cui parabolę cōparabimus. Tertia parabola est in qua dominus verbum comparat grano sinapis. In prima quidē comparauit verbum semini: quia faciat affectum. In secūda lucernę: quia illuminat intellectū. In hac tertia grano sinapis: quia castificat sensum. Et fit hęc cōparatio sic alię sicut in p/ gressum ecclesię: quia sicut granum sinapis

S. d. sicut granum sinapis in terram minutū est omnī seminū: deinde excreuit in arborem magnam/ vt omnī arborum excedat magnitudinē: ita verbum dei in p/ncipio nascens ecclesię minū erat reputatio: sed tandem creuit: quia disseminatū est p/ apostolos in omni terra: et factū est magis omnibus herbis: id est doctrinis philo/ sophorum: que tanq/ olera herbay cito de/ cidit: quia quāto magis crescunt: tanto magis vilesunt. Diuerse igitur scientię diuersa semina. **Leuit. xix. d.** Non seminabis agrū tuum diuerso semine. Inter om̄s altissimā theologia cōgruentius comparat grano sinapis: quia in superficie apparet viliū ma: sed si cōterat dente disputationis/ tunc sentitur acumen subtilitatis atq/ difficultatis. Comparat etiā verbum spiritualiter rē. **b** Sicut granum sinapis rē. **B**rum sinapis p/edicatio euangelij est: ex qua charitas: q̄ est maior omnibus: quia omnia reputat stercoza: vt patet in apostolo **Phil. iij. b.** Et per hanc parabolam dat intelligere q/ p/dicatores debent esse humiles. Unde dominus docuit eos dicere: quod habet **Luc. xvij. c.** Serui inutiles sum' rē. Et per p/edicationē crescunt in arborem magnam. Qui em̄ fecerit et docuerit/ magnus vocabitur in regno cęlorū: vt dicit **Matth. v. c.** Et hulus arboris: id est p/edicationis fruct' est in cibum/ et folia in medicinā: vt dicit **Ezech. xl vij. c.**

Paruum in humilitate.
Suprapureū in patientia.
Siccum in abstinentia.
Solut paralytūm linguy in p/edicatione.
Dissoluit duritiā cordis cōpassione.
Attrahit exemplo.
Extinguit carnem domando.
Multiplacatum est semen in spiritali prole.
Contritum dilatat odorem per bonam famam.

c Et fit maior omnib' oleribus: id est alijs scientijs. **Regl. xxi. a.** Locutus est achab ad naboth dicens: Da mihi vineam tuam vt faciam mihi hortum olerū. Sic multi theologia vertunt in altissimas scientias. **d** Et facit ramos magnos. **i. Cor. iij. b.** Charitas patiens est: benigna est: charitas non emulat rē. Ibi quindecim rami sunt charitatis. **e** Ita vt possint sub ymbra eius aues cęli habitare: id cōtemplatiui quorum generatio in cęlis est. **Daniel. iij. b.** Ecce arbor in medio terre: et altitudo eius nimia: magna arbor et fortis et proceritas eius vsq/ ad cę

lum attingens: aspectus eius erat vsq/ ad terminos vniverse terre: folia eius pulcherrima: et fructus eius nimius: et esca vniversorū in ea: subter eam habitabāt animalia et bestię: et in ramis eius volucres cęli conuersabāt: et ex ea vescebat omnis caro. **f** **Transcēamus cōtra. i.** ad ripā oppositam.

g **Assumūt eum:** Maute vel apostoli. **h** **Et alię naues.** Naues incipientiū / p/ ficientium/ peruenientium. **i** **Et fluctus** mittebat in nauim. **Esai. li. c.** Ego dominus de' tu' q/ cōturbo mare et intumescūt fluctus eius: et sic posuisti pfundum maris **Matth. 8. c.** **k** **Et erat** ipse in puppi sup cervical dormiens. **Luc. 8. d.** Hęc est causa pcellę et tempestatis. **Jonę. i. a.** Facta ē tēpestas magna in mari et nauis picitabat conteri rē. **l** **Et cessauit vēt'?** et facta ē tranquillitas magna. **Matth. i. a.** Dominus in turbine et tempestate vsq/ el' increpans mare et exticcans illud. **Job. iij. d.** Post tempestatem tranquillū facies: et post lachrymationem et sterū exultationem et stertū exultationem. **m** **Et timuerūt timore magno.** Diero'. Non discipulij sed nauę et ceteri qui in naui erant. Si autē quis contentose voluerit eos qui mirabantur fuisse apostolos: respōdebimus homines recte fuisse appellatos: quia necdum potētiā nouerant saluatoris:

Capitulū. v.
Quenerunt trans fretum maris in regionē gerasenoy. Et tēxerunt ei de naui/ statim occurrit de monumētis hōmo in spiritu immūdo qui domiciliū habebat in monumentis. Et negs catenis iā quicq/ poterat eū ligare: qm̄ sepe cōpedib' et catenis vinc' dirupisset/ et cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū do

n **Insundis.** **m** **Et timuerūt timore magno.** Diero'. Non discipulij sed nauę et ceteri qui in naui erant. Si autē quis contentose voluerit eos qui mirabantur fuisse apostolos: respōdebimus homines recte fuisse appellatos: quia necdum potētiā nouerant saluatoris:

Quenerunt trans fretū ma/ **Expo La. V.** **ris rē.** Quintū capitulū in quo psequit **Darcus** de miraculis christi: per quę et diuinitas demonstratur: qd maxime intendit. Unde diuidit hoc capitulū in tres partes/ ppter tria miracula de quibus agit in hoc capitulo. Primo de sanatione demoniaci a quo elect legionem. Secūdo de curatione emorrouisse: ibi: **Et cū trascendisset iesus.** Tertio de suscitatioe filie archisynagogi: ibi: **Adhuc eo loquēte rē.** **o** **Et exiit ei rē.** **Luc. viij. d.** **Matth. viij. d.** **p** **homo in spiritu immūdo.** **Matthęus. viij. d.** dicit q/ occurret et duo habētes demonia. **Lucas. viij. d.** dicit q/ vnus/ sicut **Darcus.** Et reuera duo occurrerunt / vt dicit **Matthęus:** sed vn' eorū clarior erat et famosior: p q/ maxime volebat illa regio: et q/ sanato fama latior extijt: et ideo de illo facit mētionē **marc' et lucas.** **p** **duos idē significat** qd p vnū. **f. gētilis/ de duob' filijs noe nat'.** **Ita dicit Aug'.** **Aboraliter/** asit p illū demoniacū q/ neminē p viam trāsire sinebat: vt dicit **Matthęus. viij. d.** significat cet' aduocatoz: qui oēs simplicit' gradietes cōuertit in bellū et lites. **Ubi dicit. ij. c.** **Popul' meus i aduersariū cōsurrexit: desup tuncā palij sustulit: eo q/ illos q/ simplicit' trāsibāt cōuertit in bellū.** **p. d.** **Dissipa gentes q/ bella volunt.** **q** **Et negs catenis rē.** **Diere. v. b.** **Ibo ad optimates et loquar eis: Ipsi em̄ cognouerūt viā dñi et iudicij dei sui: Et ecce magis hi simul cōfregērunt iugū et ruperūt vincula.** **r** **Et cōpedes. De quib' Eccl. vj. c.** **In hęc pedē tui i cōpedes illi'.** **s** **Et ne/**

Matth. 8. c.

Luc. 8. d.

Matth. 8. d.

Luc. 8. d.

Al. Texente eo

Doraliter

ps. 67.

p s mo poterat eū domare

mo poterat eum domare: eo quod erat sine timore dei. Jaco. liij. b. Lingua autem nullus hominum domare potest: est enim inquietus malus. Eccl. xxvij. b. Lingua tertia multos commouit et dissipat illos de gente in gentem. a. Nocte aduersis. b. Ac die prosperis. c. In monumentis in seditate operum. d.

Et in montibus erat in

fastibus superbie: et la mas per verba durissimi me infidelitatis. f. Et cocidens se lapidibus. Superbi enim durissimi: fragili possunt fieri nequeunt. Hi sunt de quibus Eccl. xxij. b. Uta peccatorum copulata lapidibus. Hi sunt enim qui dicunt: Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis: ambulauimus uias difficili

Et tunc

De pe. d. l. 3. c. sunt plures

ales: Sap. v. a. g. Quid mihi et tibi uesu fili dei altissimi: Dico. Non est uoluntas ista possessio: si necessitatis extorsio. Bre ridiculose putant quod ad demonia nosse filii dei et diaboli ignorant: eo quod minoris malicie sunt satellites quam ipse: sed tam demones quam diabolus magis suscipiant filium dei esse quam noscant. Greg. i moza

B

Matt. 8. d. Luc. 8. c.

lib. Aliqua sciebant ipsi esse filii dei: ut audientes uocem in baptismo et transfiguratione: aliqua reuocabant in dubium: memores enim firmitatis. b. Ad tibi nomen est: Uult dominus ut nomen petri in possessione exprimat. Esa. xliij. e. Perda nomen babilonis. Zach. xij. a. Disperda noia eorum. i. Quid mihi sumus: Quorum unum peccatum non est sine alio. Qui enim in uino offendit: factus est oim reus. Jaco. ij. b. Sicut enim una uir non est sine alia: quod filius dei solus non est cum sit nobilis: sic diabolus cum sit nobilis solus non uenit: Ipse enim rex super omnes superbos: Job. xli. d. Ita petrus quod est filius diaboli cum se nobiliter reputet: solum non uenit si diu maneat. Petrus enim suo potere ad aliud trahit: nisi cito penitentia diluatur. Esa. xxxij. d. Illic congregati sunt milia alii ad alterum. k. Erat autem ibi circa motem etc. Ecce quod hic tria genera hominum significat. Per motem superbi quibus diabolus preterit. Job. xl. c. Dicit motes herbas ferunt. Per illud: Pascens in agris iuari. De quibus Luc. xliij. d. Fuga bos in uolubro luti. Et de his tribus simul Job xl. c. Dicit motes herbas ferunt: ecce superbi: omnes bestie agrum ludent ibi: ecce auari: sub umbra dormit in secreto calami: ecce luxuriosi: in locis humentibus: id est in luxuriosis dormit: in ariditate requiem non inuenies. l. Ad tibi nos in porcos etc. Sic dicit aduocatus: Non amplius aduocabo: sed uiuabo amicos. Alio dicit: Non ero sodomita: sed habebit focaria. Esa. xxxij. c. Qui fugerit a facie formidinis .i. auaricie: cadet in foueam luxurie: et quod se explicuerit de fouea: tenebit laqueo superbie: qui suspenderit boies superbos. m. Et exiit spiritus imundi etc. Sed quod accessit eis dominus ut intraret porcos cum sit peccator: et dominus nemini precipit ut maderet male agere sicut ipse: ut dicit Eccl. xv. d. Bre nonne sic dantificati sunt domini porcorum: Sed dicit intrare in gregem non est peccatum: illic diabolus peccatum esset. Bre christus est maior dominus rex quam possessores: unde eis non fecit iniuriam: cum porci essent sua creatura. n. Et magno impetu etc. Apoc. xvij. g. Hoc impetu mittet babilon illa magna ciuitas et ultra non iueniet. o. In mari ad duo milia .i. iuxta duo milia. p. Et egressi sunt videre etc. In hoc egressu significat mystice cooperatio liberi arbitrii. Ubi Beda super Lucam. viij. Occurrerunt per liberum arbitrium credentes. Porcibus autem significat quod non

mare. Et semp nocte ac die in monumentis et in montibus erat clamans: et cocidens se lapidibus. Uides autem iesum a longe cucurrit: et adorauit eum: et clamans uoce magna dixit: Quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi: Adiuro te per deum ne me torquas. Dicebat enim illi: Exi spiritus imunde ab homine isto. Et interrogabat eum: Quid tibi nomen est: Et dicit ei: Lego mihi nomen est: quod multi sumus. Et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. Erant autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens in agris. Et deprecabant eum spiritus dicentes: Mitti nos in porcos: ut in eos introeamus. Et concessit eis statim iesus. Et exiit spiritus

potest quod uidere iesum: uel facta est nisi prius fuerit egressus a carne: a mundo: ab amore parentum. Ubi Beda. xij. a. Egredere de fra tua et cognatione tua: et de domo patris tui: et ueni in terram quam monstrauero tibi. q. Vestitus et sane mentis. Luc. x. e. Quidam descendebar etc. r. Et timuerunt: eum timore mundano: propter

timore reuerentem: propter miracula sanitarum non tamen secuti sunt iesum. Unde significat illos qui uidentes alios penitentes et penitentiam facientes admirant dei gratiam: et illorum penitentiam non assumunt: quibus dicit Esa. lvij. b. Dissolue colligationes ipicras: solue fasciculos deprementes. s. Et narrauerunt illis qui uiderant: quod factum esset ei quod de demonio habuerat: et de porco. t. Et rogare ceperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet nauim: cepit illum deprecari quod a demone uexatus fuerat ut esset cum illo: et non admisit eum: sed ait illi: Uade in domum tuam ad tuos et annuncia illis quanta tibi dominus fecerit: et

et timore reuerentem: propter miracula sanitarum non tamen secuti sunt iesum. Unde significat illos qui uidentes alios penitentes et penitentiam facientes admirant dei gratiam: et illorum penitentiam non assumunt: quibus dicit Esa. lvij. b. Dissolue colligationes ipicras: solue fasciculos deprementes. s. Et narrauerunt illis qui uiderant: quod factum esset ei quod de demonio habuerat: et de porco. t. Et rogare ceperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet nauim: cepit illum deprecari quod a demone uexatus fuerat ut esset cum illo: et non admisit eum: sed ait illi: Uade in domum tuam ad tuos et annuncia illis quanta tibi dominus fecerit: et ex superbia et humilitate iudicantes se indignos esse presertim per Luc. v. b. Exi a me dominus: quod hoc peccatum sit. iij. Regl. xvij. d. Quis uenisti ad me ut rememorem iniquitates meas et occideres filium matris: Dicitur. vij. a. Non sum dignus ut intres in teatibus meis. Aug. Dicendo se indignum presertim se dignum: si non parentes si in cor christi tet. Hoc est in multos: quod licet imundi: christi et sacrorum esse presertim non sent: quod significat per ocam quod indigni arca terigit: et peius a domino iterum. ij. Regl. vij. b. Significat etiam per berthamitas: quod uidentes arca nudam: iterum iterum passim a domino sep tuaginta uiri et quinquaginta milia plebis. j. Regl. vij. d. j. Corl. xj. g. Qui maderat et bibit idigne iudicium sibi maderat et bibit non diuicias corporum dicit: Sed tunc uos multi infirmi et ibecilles et dormiunt multi. Hoc est etiam in multos quod ex timore superbie expellunt a se paupes et humiles: in quibus et christi expellit. De quibus Job. xxi. a. Quare impium uiuunt: quod dixerit deo: Recede a nobis scientia uia: tuar nolunt. Prouer. xxix. d. Abominant impium eos quod in recta uia sunt. v. Luc. x. c. Ascenderet nauim. Nauis ecclesia. Beda. vij. c. Fac tibi arca etc. Nauis crucis. Sap. xliij. a. Exiguus ligno committunt hoies aias suas et transeunt mare per ratem liberati sunt. Nauis ergo maria. Dicitur. ix. a. Ascendens iesus in nauicula: uenit in ciuitatem suam. Prouer. xli. b. Facra est quasi nauis istorum. Nauis religio. Job. ix. d. Pertransierunt quasi naues poma portantes. In hac naui iesus rogat esse liberat a demone: sed non permittit: ne propter secretum preplatiolis impediat officium predicatiolis. Ubi Glo. Bede. Quis potest remissionem etc. x. Qui a demone uexatus fuerat. Ueratus doctor: uel quilibet quod longo tempore in studio fuit et laborauit: apud predicatiolis et regimini aiaz. Phil. i. d. Cupio dissolui et esse cum christo. y. Et non admisit eum. Cant. viij. d. Egrediamur in agrum. z. Uade in domum etc. Domus presertim. Sap. viij. c. Intra in domum meam coquescam cum illa. Eccl. xxxij. c. Percurre por in domum tuam: et illic aduocare et illic iude et age conceptiōes tuas. Debet quilibet scrutari presertim suam: quod delicta quod intelliget: ut dicit Ps. Non enim quis defacili potest intelligere presertim sua: quod diabolus toruosus est. Ubi Esa. xxvij. a. In die illa uisitabit dominus super leuiathan serpentem toruosum. Job. xxvi. d. Obstricte manu eductus est coluber toruosus. a. Quanta si b. d. d. fecerit etc.

Vertical text in the right margin, likely a commentary or gloss, partially obscured and difficult to read.

Et si dñs fecerit etc. In se pdicat: q in se haurit qd alijs effu dit. Prouer. v. c. Hibe aqua de cisterna tua: et post diriuent fontes tui foras. Et abijt et cepit pdicare in decapoli etc. Decapolis est regio continens decem ciuitates: et significat ecclesia decem pceptis legis imbutam: et denario. i. regis imagine i baptismo i signata. In qua debet fieri ois pdicatio: non in occultis locis: sicut heretici faciunt. Job. vij. a. Nemo in occulto aliqd facit: et qrit in palat esse. Job. xvij. d. Ego semp docui in synagoga et in templo qd oes iudei conuenerunt: et in occulto locut sum nihil. Et venit quida de archisynagogis noie iairus: q interpretat illuminas ut illuminat: et est plar. Qm Illuminas tu mirabilis a motib gternis. Montes gterni sur plari. Per b qd dicit. Et videt eum procidit etc. duo notat q debet ee i plar: sciencia et humilitas. bona vita: prouidens sciencia. Procidit. bona vita. Hoc est quod in ps. dicitur: Doytes: id est lex v sciencia: et aaron moztanus. i. excelsus p opa in sacerdotib eius etc. Qm filia mea i extremis e. Aia q laborat i extremis qsi i turpitudine tpaliu q extrema. i. vilia sur. Phl. iij. b. Oia hec detrimetu feci et arbitroz vt stercoza. Et deprecabat eum multu. Mat. vj. b. Orates nolite multu loqui: sic ethnici faciunt: Purat em q multiloquio suo exaudiant. In extremis. laborat: qz in acqstioe tpaliu est labor: in cōseruatioe timor: i amissioe v dimissioe dolor. Hoc e qd habet Job. xvj. g. In mudo pssuras: i me pacē habebit. In extremis. Luc. vj. f. dicit: Et hec moriebarur. Mat. ix. c. Vd de funca u: et Ware hic: In extremis est. Aug. de pordia euāgelistar. Nihil in cuiusq sōbis debem inspicere nisi volūtatē: cui debet sba fuitre: nec mētri queq si alijs sōbis dixerit qd ille voluerit cui sba nō dixit: ne miseri aucupes vocū apicab quodāmo litteraz putet ee ligada sttatē: cui vtiq nō sōbis tm s etiā i cels oib signis animoz si sit nisi anim ipse reqrend. q. d. illi tres euāgelistę et si diuersa verba ptulerint tm eodē sensu: i extremis erat qm iairus venit ad chrisu: vt dicit marcus: et moriebarur: vt dicit lucas: et postea mortua est: vt dicit matheus. Veni ipone manū tuā sup eā etc. Sile Job. iij. g. vbi dicit regul: Descēde p us q moriatur fili me. Et sicut ibi in glo. redarguit regul vt min si delis: sic iste pnceps videt arguēd. Sed centurio cōmendat q dixit: Nō sum dign vt intres sub tectū meū: s tm dic verbo etc. Mat. vj. b. Et abijt: qz missus est ad oues q pierunt dom isrl: Mat. xv. c. Cū illo etc. Ecce. j. d. Rota i medio rote. Et cōprimēbat eū. Turba verax deū. s. turba peccatū. Unde Esa. j. d. Laboraui sustinēs. Et plij. d. Prebuiisti mihi laborē in iniquitatib tuis. Amos. ij. d. Ecce ego stridebo sber vos: sic stridet plaustrū onustū feno. Et mlier q erat in pfluuio sanguis etc. i. de pctō in pām. Osee. iij. a. Sanguis sanguinē sentig. Amb. i tractatu

de salomoe. Dñs largi sanguis fluxu siccauit i martha. Merony mus: in historia triperita libzo. vj. ca. xij. dicit: q cum iulianus apostata cognouisset in cesarea philippi chrisi esse simulacrum: qd sanguis liberata pfluuio semia cōstruxerat: eo deposito suā ibi imaginē collocauit: q fulmis icu fracta e.

et sensit corpe q sanata esset a plaga. Et statim iesus i semetipso cognoscēs virtutē q extierat de illo: conuersus ad turbam: aiebat: Quis tetigit vestimēta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbā cōprimētē te: et dices qd me tetigit? Et circūspiciebat videre eā q hoc fecerat. Adulter aut timēs et tremēs sciens qd factū esset i se: venit et procidit ante eū et dixit ei omnē veritatē. Ille aut dixit ei: Filia fides tua te saluā fecit: vade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente veniūt nūcij ad archisynagogū: dicētes: quia filia tua mortua ē: quid vltra vexas magistrū? Iesus aut audito verbo qd dicebat: ait archisynagogo: Noli timere: tantūmodo crede. Et nō admittit queq sequi se: nisi petrū et iacobū et iohannē fratē iacob. Et veniūt in domū archi

Statuā sō chrisi: nūc quidā paganoz trabētes confregerūt: post chrisiani collegerūt et i ecclesia pdiderūt. Qd simulacry vt refert Eusebius: omniū egritudinū noscēt esse medicamentū: iuxta qd qdā herba germiauit oib medicinal. Ista mlier mystice est ecclesia de gentib fluxu sanguis cōtinuo. i. pctō idola: trię maculata. Filia iatri synagoga ad quam sanandā iesus ibat: qz non fuit missus nisi ad oues q pierūt domus isrl: Mat. xv. c. S; illa pmo sanaf: qz gentilitas pmo credidit. Ps. Ethiopia pteuerit man⁹ eius deo etc. Aporaliter. Per puellā mortuā in domo significat pctō occultus. Per sanguinariā pctō aper. Thren. j. g. Foris infecti gladius et domi mors similia. Illa pus sanaf: qz peccata apra citius sanaf. Ps. Imple facies eoz ignominia: et grent nomē tuū dñe.

Dyflice

Mat. 9. c. Luc. 9. g.

Ps. 67.

Ps. 82.

Dich. iij. c. Venies vsq ad babylonē et ibi liberaber. Duodecima hora e vltima hora diet: hoc e peccatū vsq ad sentū: qd etiā sanat dñs. Esa. xlvj. b. vsq ad senectā ego ipse et vsq ad canos ego portabo. Gen. vij. c. In articulo diet illi igress e noe et filij ei i arcā. Duodecim. Beda. Qz trasgressi sē decalogū i pactū baptismale et legē naturalē. De quib Esa. xliij. a. Trasgressi sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerūt pacū sempiternū. Veni i turba retro. Post dñm eundū e. Vñ ps. Tanū e vobis ante lucē surgere. Vñ Petro volēt ire ante dñm. s. cū petrus increparet eū ne pateret iat dñs Mat. xvj. d. Vade post me sathanas. Et tetigit vestimentū eius. Tactus vestimenti: fides incarnationis. Saluatur per fidem quicūq saluatur. Non e enim aliud nomen sub cęlo in quo oporteat nos saluos fieri: vt Act. iij. b. Vestimentū: De quo Esa. lxiij. a. Quare g rubrū e indumētū tuum? Veni et procidit ante eū etc. Vester. vij. a. Vester pctdit ad pedes assueri. Adhuc eo loquente veniūt nūcij etc. Isti nūcij moralit significāt eos q peccatores premnūt: sic pharisei. Mat. ix. b. Quare cū pctōrib et publicanis māducat magister vester: Et Luc. vj. f. Vti si esset ppha sciret vtiq q et qlis etc. Eccl. viij. b. Ne despicias hominē auertētē se a pctō neq iproperes ei: memēto qm in corruptioe oēs sum. Tantūmodo crede. Fides em mirabilia fecit: vt patet ad Heb. xi. p totū. S; si fides sufficit: qre dicit. j. vlt. d. Qui crediderit et baptizat⁹ fuerit etc. Dicit g: Tantūmodo crede. i. nō cōtemnas sacramēta. Sufficit em ei q credit si nō cōtemnat: si talis decedat nec copiā habeat vt baptizet bñ saluabit. Crede. Sic est i nobis si credimus: dñs suscitāt nos: Si em potes credere: oia possibilia sunt credenti. j. ix. d. De nemine em despandū est dū vliut.

Ps. 126.

Marginal notes on the left side of the page, including references to other parts of the Bible and commentary.

Et vidit tumultu z flentes z euulantes multu. i. Thessal. iij. d. Nolum' vos ignorare de dormientib'...

Matth. 9. c.

Al. tolpe dari

Matth. 13. g. Luc. 4. c.

a synagogi. Et vidit tumultu z flentes z euulantes multu: et b ingressus ait illis: Quid turbamini z ploratis? Puella no est mortua sed dormit. Et c irridebat eu. Ipse vo eiectis omnib' assumit patre et matre puellę z qui secū erant: et igrediunt vbi puella erat iacens: z tenens manu puellę/ ait illi: Tabitacumi: qd e interpretatu: Puella tibi dico surge. Et confestum surrexit puella/ et ambulabat. Erat aut annoz duodecim: z obstupuerunt stupore magno. Et pcepit illis vehemeter vt nemo id sciret: et iussit dare illi māducare. Ca. vi. Q regressus inde abiit in patria suā: z sequebant eu discipuli sui. Et facta sabbato cepit in sy-

plentia habito in consilio. j. Regl. x. d. Saul altio: fuit vniverso populo ab humero z sursum. Item sit iudas glorificans deū per humilitatis confessionē. Eccl. iij. c. Deus ab humilibus honorat. Item sit simon audis meoꝝ p compassio nem. j. Zachab. xij. a. Simon quesiuir bona gentis sue. Sint sorozes/ scz sapientia/ intelligentia. n Et scandaligan tur in illo. Nam magna/ hinc humilia cernens/ veritate iudicij no recipit sed scandalkat: qd est impedire metis arbitriu. o Et dicebat illis iesus: qz no est ppheta zc. Wilar. In hono ratur dñs a suis qbz z docedi prudentia. i. opandi virt' admirati one moueat. Joseph in patria sua affligit a fratrib': in egypto ab extraneis sublimatur. Numeri. xij. a. Baria et aaron moyfi ob turgat ppter vrozem ethiopiissam. Item Numeri. xvj. a. Chozena dab z abiu et ceteri le uitę ptra aaron z mo sen surrexerūt. Abzaā i chaldeā affligit: ideo dicit ei: Egredere de terra zc. Gen. xij. a. Nota de rustico qui volebat adorare crucifixu: quia factus erat de piro sua. p Non est ppheta zc. i. raro cōtingit. q In patria sua zc. Wich. vij. b. Inimici hominis domelici eius. r Et non poterat de iusticia: quia digni non erant. Sel. Non poterat de misericordia: quia si plura faceret ptemneret z plus delinqueret: z ita plus punirent. s Virtutem vllam facere. i. miracula. Et circūbat. Rabanus: vt doceret doctozem esse expeditu z non ac ceptozē psonaz. Debet aut esse doctoz cōmendabilis in strenuitate: ipiger in instruēdo. Ad hāc iuitat p qd dicit: Circūibat. In vtilitate cōmodus: ad hoc inuitat per hoc qd dicit: Docens. In charitate cōpatiens: ad quod inuitat per hoc qd dicit: Et puocauit zc. Ps. Et famē patient vt canes zc. Job. j. a. Lō surgens diluculo offerrebat holocausta p sin gulos. Chrysostomus. Mos qui sumus vnus regionis pa stozes/ singulas populi passionum species circūire debem'. Studiosos medicos circūit grauior egrorātes. His qui auaricia laborant/ de malo auaricie faciam' sermonem ad medicamentū sanitatis illius. His qui etiā ardentibus febribus li bidinis estuat/ aliquod remediū de apotheca materiali apo stoli pferam'. j. Corinth. vj. d. Omne peccatu quodcuq; fecerit homo zc. Alteri medicamentū est increpatio: alteri con solatio. Cant. v. b. Inuenerunt me custodes qui circūierunt ciuitatē: percusserūt me z vulnerauerūt me/ tulerunt pallium meū zc. Act. ij. b. Mōne omnes isti qui loquunt galilę sūt: Ps. Vox tonitru i tui i rota. Prouerb. vj. a. Discurrē festina/ suscita amicu tuū. v. Castellam in circūitu docens: Non tm ciuitates magnas. Matth. xj. a. Item in castellum qd cōtra vos ē. v. Binos charitate pcordez. Eccl. iij. c. Velus est duos simul esse qz vnum: Habent enim emolumentū societatis sue: si vn' ceciderit/ a b alio fulciet: Qz soli: qz si ceciderit zc. v. Dabat illis potestātē. Sz aut icreatā: qd esse nō potest/ cū idem sit qd de'. Aut creatā: qd itez non videt: qz contra Luc. xxij. f. dicit in Glo. super illud: Stetit iesus zc. Trāsiens audit: stans illuminat: qz p humili tātē miserus

Matth. 13. g. Luc. 4. c.

Ps. 58

Ps. 75